

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет соціології і права**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан
факультету соціології і права
_____ Яна ЦИМБАЛЕНКО

« ____ » _____ 2020 р.

(підпис) (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20__ р.

Кримінальне право (Загальна частина)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
кредитного модуля**

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

спеціальність - 081«Право»

освітня програма – ОПП «Право»

форма навчання – денна / заочна

Ухвалено методичною комісією

факультету соціології і права

Протокол від _____ 2020 р. № ____

Голова методичної комісії

(підпис) (ім'я, прізвище)

« ____ » _____ 2020 р.

Робоча програма кредитного модуля «Кримінальне право (Загальна частина)» складена відповідно до програми навчальної дисципліни «Кримінальне право», шифр за ОП – НП-13.

Розробники робочої програми:

професор кафедри публічного права,
д.ю.н., професор Володимир МИСЛИВИЙ

(підпис)

доцент кафедри публічного права,
к.ю.н., доцент Костянтин ПОПОВ

(підпис)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри публічного права.
Протокол від « ____ » _____ 2020 року № ____

В. о. завідувача кафедри

_____ Дарія МАРІЦ
(підпис)

« ____ » _____ 2020 р.

1. Опис кредитного модуля

Рівень ВО, спеціальність, освітня програма, форма навчання	Загальні показники	Характеристика кредитного модуля	
		Денна форма	Заочна форма
Рівень ВО <i>перший(бакалаврський)</i>	Назва дисципліни <i>«Кримінальне право»</i>	Лекції	
		<i>72 год.</i>	<i>16 год.</i>
Спеціальність <i>081 «Право»</i>	Цикл <i>загальної підготовки</i>	Семінарські	
		<i>72 год.</i>	<i>4 год.</i>
Освітня програма <i>ОПП «Право»</i>	Статус кредитного модуля <i>обов'язковий</i>	Лабораторні роботи <i>не передбачено</i>	
		Самостійна робота	
		<i>96 год.,</i> у тому числі на виконання індивідуальног о завдання <i>не передбачено</i>	<i>220 год.,</i> у тому числі на виконання індивідуальног о завдання <i>8 год.</i>
		Індивідуальне завдання <i>не передбачено</i>	
	Семестр <i>3-й, 4-й</i>	<i>ДКР</i>	
Форма навчання <i>Денна /заочна</i>	Кількість кредитів (годин) <i>8 (240)</i>	Вид та форма семестрового контролю	
		<i>залік письмовий або співбесіда; екзамен письмовий</i>	

В умовах трансформації суспільних відносин, змін ціннісних орієнтирів суспільства, реформування економічної, соціальної та правової системи держави актуалізується необхідність забезпечення охорони основ національної безпеки та конституційного ладу України, прав і свобод людини, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля й інших найбільш важливих суспільних цінностей від злочинних посягань. Протидія злочинності є одним з головних завдань держави, виконання якого потребує належного кримінально-правового забезпечення, наближення національного кримінального законодавства та практики його застосування до високих правових стандартів, задекларованих у Конституції України.

Вивчення кредитного модуля «Кримінальне право (Загальна частина)» має важливе теоретичне і практичне значення у підготовці кваліфікованих юристів. Формування належного рівня фундаментальних правових знань студентів як майбутніх високоосвічених фахівців і вироблення у них відповідних навичок правозастосування при викладанні даного кредитного модуля сприяє створенню належного підґрунтя для оволодіння складними положеннями теорії кримінального права та практики застосування кримінального законодавства України.

Засвоєння здобувачами змісту даного кредитного модуля є не лише необхідною умовою якісного виконання ними у майбутньому функцій судді, прокурора, слідчого, адвоката та дозволить підвищувати свій професійний рівень, використовуючи відповідні знання і навички на посадах юрисконсульта, нотаріуса та в інших сферах юридичної діяльності.

Кредитний модуль «Кримінальне право (Загальна частина)» входить до навчальної дисципліни «Кримінальне право», яка складається із Загальної та Особливої частин і відноситься до нормативних навчальних дисциплін циклу загальної підготовки.

Кредитний модуль «Кримінальне право (Загальна частина)» тісно пов'язаний з відповідним кредитним модулем навчальної дисципліни «Кримінальне право (Особлива частина) та кредитними модулями дисциплін кримінально-правового циклу («Кримінальне процесуальне право», «Кримінологія», «Криміналістика»), формуючи систему знань, що є базою для вивчення цих дисциплін.

Кредитний модуль «Кримінальне право (Загальна частина)» як складова циклу загальної підготовки пов'язаний з іншими дисциплінами цього циклу, зокрема: «Цивільне право», «Адміністративне право», «Господарське право» та іншими. Зазначений кредитний модуль перебуває у певному зв'язку з дисциплінами циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки студентів-правників. Такими дисциплінами є історія, філософія, логіка, економічна теорія, психологія, соціологія та інші. Ці дисципліни створюють загальну світоглядну та методологічну основу для сприйняття студентами змісту кримінального права.

2. Мета та завдання кредитного модуля

2.1. Метою кредитного модуля є формування у студентів здатностей:

- впевнено орієнтуватися у системі та структурі кримінального права, законодавстві про кримінальну відповідальність та інших інститутах загальної частини кримінального права та правильно їх тлумачити;
- належно використовувати отримані знання при кримінально-правовому аналізі відповідних інститутів і норм загальної частини кримінального права та теоретичних положень учень про злочин і покарання, а також заходів кримінально-правового характеру;
- продуктивно засвоювати положення загальної частини кримінального права та застосовувати їх для майбутнього здійснення професійних функцій юриста.

2.2. Основні завдання кредитного модуля

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- історико-правових виток та генези кримінального права як галузі публічного права, його пам'яток та джерел, етапів розвитку, формування класичних наукових шкіл кримінального права на теренах України, становлення і перспектив його розвитку;

- завдань кримінального права, його охоронної, регулятивної та запобіжної функцій, імперативного методу регулювання суспільних відносин та специфіки його реалізації, видів, структури та особливостей кримінально-правових норм, їх тлумачення та практики застосування;

– розв’язання теоретичних і прикладних завдань у навчальному процесі та майбутній професійній правничій діяльності на основі застосування законодавства, правових доктрин, принципів з урахуванням позицій комплексності та невизначеності умов.

– застосування теорії кримінального права та його окремих інститутів для впевненого визначення, аргументованого тлумачення та обґрунтованого застосовування відповідних кримінально-правових норм щодо конкретної ситуації;

– змісту, структури, тлумачення закону про кримінальну відповідальність та її підстав, учення про злочин та склад злочину в кримінальному праві, їх ознаки та характеристики, стадії вчинення злочину та співучасті в ньому, множини злочинів та інших кримінально-правових інститутів;

– учення про покарання. його систему та види, загальні засади призначення покарань і звільнення від покарання та його відбування, правових наслідків судимості, її зняття та погашення;

– обмежувальних заходів, окремих видів заходів кримінально-правового характеру, а також особливостей кримінальної відповідальності та покарань неповнолітніх.

уміння:

– застосовувати отримані знання щодо аналізу норм кримінального законодавства, надавати точну та обґрунтовану оцінку ключовим категоріям учень про злочин, склад злочину і покарання, а також використання інших форм реалізації кримінальної відповідальності;

– здійснювати алгоритмічний аналіз певних фактичних явищ (завдань, судових рішень, прецедентів, казусів тощо) для визначення їх кримінально-правової оцінки на основі системного розгляду та тлумачення кримінального законодавства;

– поєднувати теоретичні та прикладні положення кримінального права, аналізувати та використовувати судову практику при застосуванні відповідних інститутів і норм загальної частини кримінального права для прийняття законних та обґрунтованих рішень у практичній діяльності;

– аналізувати на основі узагальнення застосування кримінального законодавства та судової практики проблемні питання та обґрунтовувати на основі їх системного та критичного аналізу власні правові позиції для їх реалізації у сфері професійної діяльності.

3. Структура кредитного модуля

Назви розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		лекції	семіна рські	СРС		лекції	семіна рські	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. Загальні положення у кримінальному праві								
<i>Тема 1.1. Поняття та загальна характеристика кримінального права України</i>	12	4	4	4	10	2	-	8
<i>Тема 1.2. Джерела кримінального права України</i>	12	4	4	4	10	-	-	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Тема 1.3. Поняття та підстави кримінальної відповідальності</i>	8	2	2	4	10	2	1	7
<i>Тема 1.4. Поняття злочину та його види</i>	8	2	2	4	10	2	1	7
<i>Модульна контрольна робота</i>			(1)			-	-	-
Разом за розділом 1	40	12	12	16	40	6	2	32
Розділ 2. Склад злочину: елементи і ознаки. Обставини, що виключають злочинність діяння								
<i>Тема 2.1. Склад злочину та кваліфікація злочинів</i>	14	4	4	6	14	1	-	13
<i>Тема 2.2. Об'єкт злочину</i>	6	2	2	2	14	1	-	13
<i>Тема 2.3. Об'єктивна сторона злочину</i>	14	4	4	6	14	2	-	12
<i>Тема 2.4. Суб'єкт злочину</i>	14	4	4	6	14	2	-	12
<i>Тема 2.5. Суб'єктивна сторона злочину</i>	14	4	4	6	12	2	-	10
<i>Тема 2.6. Стадії злочину</i>	18	6	6	6	12	2	-	10
<i>Модульна контрольна робота</i>			(1)				-	
Разом за розділом 2	80	24	24	32	80	10	0-	70
<i>Залік</i>				(6)				(6)
Усього годин у 3 семестрі	120	36	36	48	120	16	2	102
Розділ 3. Співучасть у злочині. Повторність, сукупність та рецидив злочинів. Обставини, що виключають злочинність діяння та звільнення від кримінальної відповідальності								
<i>Тема 3.1. Співучасть у злочині</i>	14	4	4	6	10	-	1	9
<i>Тема 3.2. Повторність, сукупність та рецидив злочинів</i>	14	4	4	6	12	-	-	12
<i>Тема 3.3. Обставини, що виключають злочинність діяння</i>	12	4	4	4	12	-	-	12
<i>Тема 3.4. Звільнення від кримінальної відповідальності</i>	6	2	2	2	12	-	-	12
<i>Модульна контрольна робота</i>			(1)			-	-	
Разом за розділом 3	46	14	14	18	46	0	1	45
Розділ 4. Покарання та інші заходи кримінально-правового впливу у кримінальному праві. Судимість								
<i>Тема 4.1. Покарання та його мета</i>	8	2	2	4	8	-	-	8
<i>Тема 4.2. Система та види покарань</i>	14	4	4	6	10	-	1	9
<i>Тема 4.3. Призначення покарання</i>	12	4	4	4	8	-	-	8
<i>Тема 4.4. Звільнення від покарання та його відбування</i>	14	4	4	6	8	-	-	8
<i>Тема 4.5. Судимість</i>	6	2	2	2	8	-	-	8
<i>Тема 4.6. Обмежувальні заходи</i>	2	-	-	2	8	-	-	8
<i>Тема 4.7. Інші заходи кримінально-правового характеру</i>	6	2	2	2	8	-	-	8
<i>Тема 4.8. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб</i>	6	2	2	2	8	-	-	8
<i>Тема 4.9. Особливості</i>	6	2	2	2	8	-	-	8

1	2	3	4	5	6	7	8	9
кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх								
Модульна контрольна робота			(1)					
Разом за розділом 4	74	22	22	30	74	0	1	73
Екзамен				(30)				
Усього годин у 4 семестрі	120	36	36	48	120	0	2	118
Усього годин	240	72	72	96	240	16	4	220

4. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	Тема 1.1. Поняття та загальна характеристика кримінального права України
1.1	<p>Кримінальне право як галузь права України. Принципи кримінального права</p> <p>Соціально-правове значення кримінального права. Етимологія назви «кримінальне право» (criminal law), «карне право» (penal law, Strafrecht, право карне), «уголовне право» (уголовное право). Напрацювання вітчизняних і іноземних науковців щодо визначення поняття кримінального права. Кримінальне право як галузь права, юридична наука і навчальна дисципліна.</p> <p>Поняття кримінального права як галузі права. Проблема визначення предмета кримінального права як галузі права. Суб'єкти, зміст, види і структура суспільних відносин, які є предметом кримінального права. Розмежування кримінально-правових відносин і кримінально-процесуальних та кримінально-виконавчих правовідносин. Механізм кримінально-правового регулювання. Метод кримінального права. Завдання та функції кримінального права. Кримінальне право України в системі українського права (зв'язки з конституційним, цивільним, господарським, екологічним, адміністративним, кримінальним процесуальним, кримінально-виконавчим та міжнародним правом).</p> <p>Система кримінального права України. Структура Загальної і Особливої частин кримінального права. Системний зв'язок положень Загальної та Особливої частин кримінального права України.</p> <p>Поняття принципу кримінального права. Система принципів кримінального права. Співвідношення загально-правових, міжгалузевих та галузевих принципів кримінального права. Зміст і зв'язки окремих принципів кримінального права (законності, особистої відповідальності, кримінальної відповідальності лише за наявності вини особи, рівності громадян перед законом (проблема фактичної і юридичної рівності), справедливості, індивідуалізації кримінальної відповідальності, гуманізму, економії кримінально-правової репресії тощо).</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 2, 4-7, 9, 10, 16, 17.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте етимологію назви «кримінальне право» 2. Яким є місце кримінального права в системі права України?

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Охарактеризуйте структуру і зміст кримінально-правових відносин. 4. Яким чином пов'язані Загальна і Особлива частини кримінального права? 5. Що таке «принципи кримінального права» та яке їх значення? 6. Як співвідносяться загально-правові і галузеві принципи кримінального права? 7. Яким чином проявляється у кримінальному праві принцип справедливості? 8. Що таке індивідуалізація і диференціація кримінальної відповідальності? 9. У чому полягає проблема так званих «фактичної» і «юридичної» рівності у кримінальному праві?
1.2	<p>Наука кримінального права</p> <p>Поняття науки кримінального права, її предмет. Система методів кримінально-правової науки: діалектичний (філософський), догматичний (формально-логічний, юридичний), соціологічний, історично-правовий, статистичний, компаративний (метод порівняльного правознавства), системного аналізу та ін. Завдання науки кримінального права. Місце кримінально-правової науки серед інших наук (кримінальний процес, кримінологія, криміналістика, судова психіатрія, юридична психологія, статистика та ін.). Система науки кримінального права. Основні наукові школи кримінального права (класична, антропологічна та соціологічна). Історія кримінально-правової науки України. Видатні криміналісти України і світу.</p> <p>Кримінальне право як навчальна дисципліна. Основні методи вивчення кримінального права. Система курсу Загальної частини кримінального права України. Загальна характеристика літератури для вивчення кримінального права.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1, 3, 10-15.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як співвідносяться кримінально-правова наука і кримінальне право як галузь права? 2. Що є предметом науки кримінального права? 3. Які методи використовує кримінально-правова наука? 4. Якими є завдання кримінально-правової науки? 5. Надайте загальну характеристику основним науковим школам кримінального права, назвіть їх представників.
2	<p>Тема 1.2. Джерела кримінального права України</p>
2.1	<p>Поняття, система і зміст кримінального закону</p> <p>Джерело і пам'ятка кримінального права. Належність Конституції України, рішень Конституційного Суду України, міжнародних договорів, окремих нормативно-правових актів, постанов Пленуму Верховного Суду України та окремих рішень ВСУ, ВССУ та Верховного Суду до джерел кримінального права України.</p> <p>Поняття і значення закону про кримінальну відповідальність. «Закон про кримінальну відповідальність» і «кримінальний закон». Історія кримінального законодавства України. Характеристика кримінальних кодексів 1922, 1927 та 1960 року. Структура чинного КК України. Загальні</p>

	<p>правила внесення змін та доповнень до КК України. Порівняльна характеристика структури КК України 2001 р. і КК України 1960 р. Кримінальний закон, кримінально-правова норма та стаття КК України.</p> <p>Тлумачення закону про кримінальну відповідальність: мета і завдання. Види тлумачення закону про кримінальну відповідальність залежно від суб'єкта, способу та обсягу тлумачення.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 4, 7, 10-14, 16, 17.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте систему джерел кримінального права України. 2. Що таке закон про кримінальну відповідальність? 3. Якою є структура чинного КК України? 4. Порівняйте основні положення Кримінальних кодексів 1922, 1927 та 1960 року і чинного КК України. 5. Охарактеризуйте види тлумачення закону про кримінальну відповідальність. Якою є мета тлумачення закону?
2.2	<p>Чинність кримінального закону у просторі і часі</p> <p>Чинність кримінального закону України у просторі. Визначення місця вчинення злочину. Територіальний, національний, універсальний та реальний принципи чинності закону України про кримінальну відповідальність. Обмеження юрисдикції України щодо злочинів, вчинених на її території. Правові наслідки засудження особи за межами України. Видача особи, яка обвинувачується у вчиненні злочину, та особи, яка засуджена за вчинення злочину. Ратифіковані Україною міжнародні договори, які містять кримінально-правові положення.</p> <p>Чинність кримінального закону в часі. Набрання і припинення чинності кримінальним законом. Визначення часу вчинення злочину і закону, який підлягає застосуванню. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність (ультраактивність і ретроактивність кримінального закону). Поняття «проміжного закону» в кримінальному праві та його значення. Підстави визначення більш м'якого закону про кримінальну відповідальність.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1, 2, 5, 6, 8, 9, 15, 18.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому полягає територіальний принцип чинності кримінального закону? 2. Як визначити місце вчинення злочину? 3. У чому полягають космополітичний і реальний принципи чинності кримінального закону? 4. Що означають поняття ультраактивності і ретроактивності закону про кримінальну відповідальність? 5. Що таке «зворотна дія» закону про кримінальну відповідальність? 6. Що таке проміжний закон про кримінальну відповідальність?
3	<p>Тема 1.3. Поняття та підстави кримінальної відповідальності</p>
3.1	<p>Поняття та підстави кримінальної відповідальності</p> <p>Кримінальна відповідальність і юридична відповідальність. Напрацювання науковців щодо визначення поняття кримінальної відповідальності. Зміст кримінальної відповідальності (перспективна і ретроспективна кримінальна відповідальність). Кримінальна відповідальність і кримінально-правові</p>

	<p>відносини. Момент притягнення і настання кримінальної відповідальності. Окремі форми реалізації кримінальної відповідальності, що передбачені в КК України (відбування покарання, звільнення від покарання чи його відбування).</p> <p>Філософське обґрунтування кримінальної відповідальності. Основні філософські концепції щодо підстав кримінальної відповідальності (механістичного детермінізму або фаталізму, індетермінізму, діалектичного детермінізму). Особливості обґрунтування кримінальної відповідальності за необережні злочини. Фактична і юридична (матеріальна і процесуальна) підстави кримінальної відповідальності.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1-3, 4-7, 8-12.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Надайте поняття кримінальної відповідальності та його значення. 2. Що є підставою кримінальної відповідальності? 3. «Позитивне» і «негативне» розуміння кримінальної відповідальності. 4. Яким є момент притягнення і момент настання кримінальної відповідальності? 5. Охарактеризуйте основні форми реалізації кримінальної відповідальності. 6. У чому полягають фактична і юридична підстави кримінальної відповідальності?
4	<p>Тема 1.4. Поняття злочину та його види</p>
4.1	<p>Поняття злочину та його види</p> <p>Злочин - центральна кримінально-правова категорія. Соціальна і юридична природа злочину. Соціально-економічна і суспільно-політична зумовленість злочинного.</p> <p>Формальний, матеріальний і формально-матеріальний тип визначення поняття злочину. Визначення злочину у різних країнах світу. Порівняльно-правовий аналіз поняття злочину у КК України 2001 р. та кримінальних кодексів 1927 і 1960 року. Проблеми визначення поняття злочину в науці кримінального права.</p> <p>Ознаки злочину. Характер і ступінь суспільної небезпечності злочину. Об'єктивна і суб'єктивна складова суспільної небезпечності. Кримінальна протиправність як юридичне вираження суспільної небезпечності злочину. Криміналізація та декриміналізація діяння. Зміст винності як ознаки злочину. Поняття та кримінально-правове значення малозначності діяння. Відмежування злочинів від інших правопорушень.</p> <p>Класифікація злочинів. Види злочинів залежно від ступеня тяжкості згідно з КК України. Кримінально-правове значення класифікації злочинів залежно від ступеня тяжкості. Інші види злочинів згідно з чинним КК України.</p> <p>Кримінальне правопорушення та кримінальний проступок.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1-10.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому полягає соціальна і юридична природа злочину? 2. Які існують типи визначень поняття злочину? 3. Визначте «матеріальні» і «формальні» ознаки злочину. 4. Які існують критерії класифікації злочинів? 5. Яке теоретичне і практичне значення має класифікація злочинів?

	<p>6. Як слід розглядати співвідношення злочину і кримінального правопорушення?</p> <p>7. У чому сутність кримінального проступку та його значення в кримінальному праві?</p>
5	Тема 2.1. Склад злочину та кваліфікація злочинів
5.1	<p>Поняття та елементи складу злочину</p> <p>Поняття складу злочину. Теоретичне і практичне значення складу злочину. Юридичний склад злочину, фактичний склад злочину та склад злочину як категорія науки кримінального права. Поняття злочину (законодавче і доктринальне) та поняття складу злочину. Вчинений злочин і склад (юридичний і фактичний) відповідного злочину. Кримінально-правова норма і юридичний склад злочину. Диспозиція статті Особливої частини КК України та юридичний склад відповідного злочину. Загальний склад злочину як наукова модель злочину і юридичний склад злочину.</p> <p>Напрацювання вітчизняних науковців щодо визначення структури складу злочину. Поняття та співвідношення елементів та змістовних ознак складу злочину. Загальна характеристика елементів складу злочину. Обов'язкові та факультативні ознаки складу злочину. Проблеми встановлення елементів та змістовних ознак складу злочину.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 2, 12, 14.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке юридичний склад злочину і фактичний склад злочину? 2. Як співвідносяться злочин і склад злочину? 3. Якими є елементи та ознаки злочину? 4. Форма і зміст у складі злочину.
5.2	<p>Класифікація складів злочинів і кваліфікація злочинів</p> <p>Підстави (критерії) класифікації юридичних складів злочинів. Основні види складів злочинів та їх кримінально-правова характеристика.</p> <p>Поняття кваліфікації злочинів: процес і результат. Місце кваліфікації злочинів у процесі застосування кримінально-правової норми. Загальний механізм кваліфікації злочинів. Основні форми закріплення кваліфікації злочинів у процесуальних документах (виклад фактичних обставин, формула кваліфікації злочину, юридичне формулювання обвинувачення, обґрунтування кваліфікації).</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1, 3, 4-11, 13, 15, 16.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими можуть бути критерії класифікації складів злочинів? 2. Що таке кваліфікація злочинів? 3. Яким є загальний механізм кваліфікації злочинів? 4. Що таке формула кваліфікації? 5. Яким чином кваліфікація злочинів відображається у процесуальних документах?
6	Тема 2.2. Об'єкт злочину
6.1	<p>Поняття об'єкта злочину і його види</p> <p>Поняття об'єкта злочину. Напрацювання науковців щодо поняття об'єкта злочину. Загальні засади теорії об'єкта злочину як суспільних відносин. Основні положення теорії об'єкта злочину як правового блага (цінності). Інші розуміння об'єкта злочину. Кримінально-правове значення об'єкта</p>

	<p>злочину.</p> <p>Види об'єктів злочинів. Критерії класифікації об'єктів злочинів. Класифікація об'єктів злочинів "по вертикалі". Поняття та кримінально-правове значення загального об'єкта злочинів. Загальний об'єкт злочину і об'єкт кримінально-правової охорони. Поняття та кримінально-правове значення родового об'єкта злочину. Видовий об'єкт злочину та його значення. Поняття та кримінально-правове значення безпосереднього об'єкта злочину. Особливості відображення ознак об'єкта злочину в статтях Особливої частини КК України. Класифікація безпосередніх об'єктів злочинів "по горизонталі". Поняття та кримінально-правове значення основного і додаткового безпосередніх об'єктів злочинів. Поняття та кримінально-правове значення обов'язкового і факультативного додаткових безпосередніх об'єктів злочинів.</p> <p>Факультативні ознаки, що характеризують об'єкт злочину. Поняття предмета злочину. Розмежування предмета злочину та об'єкта злочину. Предмет злочину і предмет охоронюваних законом суспільних відносин. Предмет злочину і предмет злочинного впливу. Предмет злочину і знаряддя та засоби вчинення злочину. Кримінально-правове значення предмета злочину. Поняття та кримінально-правове значення потерпілого від злочину. Потерпілий у кримінальному праві та у кримінальному процесі. Особливості відображення ознак предмета злочину і потерпілого у статтях Особливої частини КК України.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1-9.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як розуміють об'єкт злочину у кримінально-правовій науці? 2. Які дискусійні питання щодо об'єкта злочину існують в сучасній теорії кримінального права? 3. Визначте загальний, родовий та безпосередній об'єкти злочину? 4. Яке значення в кримінальному праві має видовий об'єкт злочину? 5. Чим відрізняється основний об'єкт від додаткового об'єкту злочину? 6. Якими є види додаткового об'єкта злочину? 7. Що може бути предметом злочину? 8. Чим предмет злочину відрізняється від об'єкта злочину? 9. Яким чином ознаки предмета злочину відображаються у кримінальному законі? 10. Яким є кримінально-правове значення потерпілого від злочину?
7	<p>Тема 2.3. Об'єктивна сторона злочину</p>
7.1	<p>Поняття об'єктивної сторони складу злочину. Діяння і суспільно небезпечні наслідки як ознаки об'єктивної сторони складу злочину</p> <p>Поняття та кримінально-правове значення об'єктивної сторони складу злочину. Обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину.</p> <p>Поняття діяння як обов'язкової ознаки об'єктивної сторони складу злочину. Діяння, дія, поведінка. Неусвідомлена поведінка особи та дії особи за відсутності її волі. Поняття та види дій у кримінальному праві. Поняття бездіяльності у кримінальному праві. Підстави кримінальної відповідальності за злочинну бездіяльність. Особливості діяння у триваючих, продовжуваних та складних (складених) злочинах.</p>

	<p>Суспільно небезпечні наслідки злочину: поняття, види, кримінально-правове значення. Реальна шкода і створення загрози її заподіяння. Політична, організаційна, соціальна шкода, ідеологічна шкода. Наслідки у формальних і матеріальних складах злочинів.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1-3, 5, 7, 10, 11, 13.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є обов'язкові і факультативні ознаки об'єктивної сторони злочину? 2. Як співвідносяться діяння і дія у складі злочину? 3. В чому особливості кримінальної відповідальності за бездіяльність? 4. В чому можуть полягати суспільно небезпечні наслідки злочину? 5. Види шкоди, яка завдається злочином? 6. Якою є роль наслідків для визначення конструкцій складів злочинів?
7.2	<p>Причинний зв'язок у кримінальному праві. Кримінально-правове значення способу, часу, місця, обстановки, знарядь та засобів вчинення злочину</p> <p>Поняття причинного зв'язку між діянням та суспільно небезпечними наслідками в кримінальному праві. Основні філософські та кримінально-правові концепції причинного зв'язку (conditio sine qua non, необхідного спричинення, адекватної причинності та ін.). Кримінально-правове значення причинного зв'язку між діянням та суспільно небезпечними наслідками. Безпосередній, опосередкований причинний зв'язок та випадковість (збіг обставин). Причинний зв'язок при співучасті у злочині та за наявності особливих умов на боці потерпілого.</p> <p>Поняття та кримінально-правове значення способу, часу, місця, обстановки, знарядь та засобів учинення злочину як факультативних ознак об'єктивної сторони складу злочину.</p> <p>Особливості відображення ознак об'єктивної сторони складу злочину в статтях Особливої частини КК України.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 4, 6, 8, 9, 12, 14.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є основні філософські та кримінально-правові концепції причинного зв'язку у кримінальному праві? 2. Які види причинного зв'язку визнаються в сучасній теорії кримінального права? 3. У чому полягають основні положення концепції необхідного спричинення? 4. Яким є кримінально-правове значення способу, часу, місця, обстановки, знарядь та засобів учинення злочину?
8	<p>Тема 2.4. Суб'єкт злочину</p>
8.1	<p>Поняття суб'єкта злочину. Вік як ознака суб'єкта</p> <p>Поняття суб'єкта злочину. «Суб'єкт злочину» і «особа, яка вчинила злочин», «особа винного», «особистість злочинця» тощо. Види суб'єктів злочинів. Ознаки загального суб'єкта злочину.</p> <p>Фізична особа як суб'єкт злочину. Проблема кримінальної відповідальності юридичних осіб у науці кримінального права та кримінальному законодавстві.</p>

	<p>Вік суб'єкта злочину в кримінальному законодавстві України та законодавстві інших країнах. Підстави зниження віку кримінальної відповідальності за окремі види злочинів. Особливості визначення віку особи за відсутності необхідної документації.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1, 3, 7, 10, 12, 13.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як співвідносяться поняття «суб'єкт злочину», «особа, яка вчинила злочин», «особа винного», «особистість злочинця»? 2. Які види суб'єктів передбачає кримінальне законодавство та їх ознаки? 3. У чому полягає проблема кримінальної відповідальності юридичних осіб у науці кримінального права? 4. Якими є підстави встановлення віку кримінальної відповідальності та його зниження? 5. Як визначається вік кримінальної відповідальності особи за відсутності необхідної документації?
8.2	<p>Осудність і неосудність. Спеціальний суб'єкт злочину</p> <p>Поняття та кримінально-правове значення осудності як ознаки суб'єкта злочину. Поняття неосудності згідно з КК України. Характеристика медичного та юридичного критеріїв неосудності. Правові наслідки визнання особи неосудною. Обмежена осудність згідно з КК України та її кримінально-правове значення. Особливості кримінальної відповідальності за злочини, вчинені у стані сп'яніння.</p> <p>Поняття спеціального суб'єкта злочину згідно з КК України. Види спеціальних суб'єктів злочинів. Особливості кваліфікації злочинів зі спеціальним суб'єктом.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 2, 4-6, 8, 9, 11, 15.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке осудність і неосудність? 2. Якими є медичний і юридичний критерії неосудності? 3. Яке співвідношення медичного та юридичного критеріїв неосудності? 4. Що таке обмежена осудність? 5. Яке значення має обмежена осудність для кримінальної відповідальності та покарання суб'єкта злочину? 6. Якими є особливості кваліфікації злочинів зі спеціальним суб'єктом?
9	<p>Тема 2.5. Суб'єктивна сторона злочину</p>
9.1	<p>Поняття і ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Форми вини</p> <p>Поняття суб'єктивної сторони складу злочину. Складність пізнання змісту суб'єктивної сторони конкретного злочину. Ознаки суб'єктивної сторони складу злочину.</p> <p>Принцип кримінальної відповідальності лише за наявності вини. Поняття вини, передбачене КК України. Альтернативні визначення поняття вини. Сутність, зміст і ступінь вини.</p> <p>Підстави (критерії) поділу вини на форми та види. Кримінально-правове значення поділу вини на форми й види.</p> <p>Умисел як форма вини. Види умислу, передбачені КК України. Особливості змісту інтелектуального та вольового моментів прямого та непрямого умислу у злочинах із матеріальним та формальним складом. Класифікація різновидів умислу за іншими критеріями: заздалегідь</p>

	<p>обдуманий умисел та умисел, що виникає раптово, визначений та невизначений умисел тощо.</p> <p>Необережність як форма вини. Види необережності згідно з КК України. Поняття злочинної самовпевненості. Відмінність злочинної самовпевненості від непрямого умислу. Поняття злочинної недбалості та її критерії. Відмінність злочинної недбалості від казусу (випадку).</p> <p>Змішана (складна) форма вини. Основні прояви змішаної (складної) форми вини в юридичних складах окремих злочинів. Кримінально-правове значення змішаної (складної) форми вини.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 2, 3, 4, 6, 7, 13.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином встановлюються ознаки суб'єктивної сторони вчиненого злочину? 2. У чому полягає сутність, зміст і форма вини? 3. У чому знаходить прояв інтелектуальний і вольовий моменти умислу у злочинах із формальним і матеріальним складом? 4. Якими є види умислу? 5. Що таке необережна вина? 6. Чим відрізняються злочинна самовпевненість, недбалість і казус? 7. Якими є прояви змішаної вини? 8. Як визначити форму вини у злочині зі змішаною виною?
9.2	<p>Факультативні ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Помилка у кримінальному праві</p> <p>Мотив і мета злочину: поняття, види та кримінально-правове значення. Основи мотивації злочину. Полімотивованість і «боротьба мотивів». Сильне душевне хвилювання (фізіологічний афект): поняття та кримінально-правове значення. Розмежування патологічного і фізіологічного афектів.</p> <p>Поняття та види помилок у кримінальному праві. Юридична помилка: поняття, види та кримінально-правова оцінка. Фактична помилка: поняття, види та кримінально-правова оцінка. Відхилення удару.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1, 5, 8-12, 14.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як співвідносяться мотив і мета злочину? 2. Яким є кримінально-правове значення фізіологічного афекту? 3. Як впливає на кримінальну відповідальність наявність юридичної помилки? 4. Як впливає на кримінальну відповідальність наявність фактичної помилки?
10	<p>Тема 2.6. Стадії злочину</p>
10.1	<p>Стадії злочину. Поняття замаху і готування до злочину</p> <p>Поняття стадії злочину. Види стадій злочину.</p> <p>Поняття закінченого злочину. Момент закінчення злочинів із матеріальним, формальним та усіченим складом.</p> <p>Поняття готування до вчинення злочину. Зміст окремих видів підготовчих дій. Відмінність готування до злочину від формування умислу вчинити злочин та виявлення наміру вчинити злочин.</p> <p>Поняття замаху на злочин. Види та кримінально-правове значення замаху на злочин. Відмінність замаху на злочин від готування до злочину та від</p>

	<p>закінченого злочину. Замах на «непридатний об'єкт» і з «непридатними засобами».</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1, 2, 4, 6, 7.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є особливості визначення моменту закінчення злочину? 2. В чому полягає готування до злочину? 3. Чим відрізняються готування від замаху на злочин? 4. Якими є види замаху на злочин?
10.2	<p>Кваліфікація замаху і готування до злочину. Добровільна відмова</p> <p>Підстави кримінальної відповідальності за незакінчений злочин. Загальні правила кваліфікації готування до злочину та замаху на злочин. Особливості покарання за незакінчений злочин.</p> <p>Поняття добровільної відмови від злочину. Кримінально-правові наслідки добровільної відмови від доведення злочину до кінця. Стадії, на яких можлива добровільна відмова. Відмінність добровільної відмови від дійового каяття.</p> <p>Література: базова 1-7; допоміжна 1, 3-6, 8.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є особливості кваліфікації незакінченого злочину? 2. Що таке добровільна відмова від злочину? 3. Якими є наслідки добровільної відмови від злочину? 4. Чим відрізняється добровільна відмова від дійового каяття?
11	<p>Тема 3.1. Співучасть у злочині</p>
11.1	<p>Поняття, форми і види співучасті у злочині</p> <p>Поняття співучасті у злочині. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки співучасті у злочині. Спільність як ознака співучасті. Історія розвитку інституту співучасті у злочині.</p> <p>Види співучасників злочину, передбачені КК України. Кримінально-правова характеристика окремих співучасників - виконавця (співвиконавця), організатора, підбурювача, пособника.</p> <p>Поняття форми співучасті у злочині. Критерії поділу співучасті у злочині на форми. Кримінально-правова характеристика окремих форм співучасті у злочині (вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою, вчинення злочину злочинною організацією). Дискусійні питання щодо змісту окремих ознак групи осіб за попередньою змовою, організованої групи, злочинної організації.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1, 3-7, 11, 14.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є об'єктивні і суб'єктивні ознаки співучасті? 2. У чому полягають ролі виконавця (співвиконавця), організатора, підбурювача, пособника? 3. Якими є ознаки організованої групи і злочинної організації?
11.2	<p>Кримінальна відповідальність співучасників. Причетність до злочину</p> <p>Підстави кримінальної відповідальності співучасників у злочині. Кримінально-правова оцінка діянь окремих співучасників, вчинених у межах окремих форм співучасті у злочині. Відповідальність організатора і</p>

	<p>учасників організованої злочинної групи і злочинної організації. Кваліфікація дій співучасників у разі вчинення злочину зі спеціальним суб'єктом. Відповідальність співучасників при вчиненні незакінченого злочину (безнаслідкова співучасть, невдале підбурювання або пособництво). Експес виконавця (співвиконавця). Кримінально-правова оцінка дій співучасника в разі наявності в його діях ознак декількох видів співучасників. Особливості добровільної відмови співучасників від злочину, що вчинюється у співучасті.</p> <p>Поняття причетності до злочину. Види причетності до злочину. Відмінність причетності від співучасті у злочині. Особливості кримінальної відповідальності за причетність до злочину.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 2, 5, 8-10, 12, 13.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як кваліфікуються діяння співучасників? 2. Якими є особливості відповідальності організатора і учасників організованої злочинної групи і злочинної організації? 3. Як оцінювати експес виконавця (співвиконавця)? 4. Що таке причетність до злочину?
12	<p>Тема 3.2. Повторність, сукупність та рецидив злочинів</p>
12.1	<p>Поняття множинності злочинів. Повторність злочинів</p> <p>Поняття та юридична природа множинності злочинів. Одиничний злочин як складовий елемент множинності злочинів. Триваючі, продовжувані і складені злочини.</p> <p>Підстави (критерії) виділення окремих видів множинності злочинів. Види множинності злочинів, що виділяються КК України та теорією кримінального права. Проблеми систематизації різних проявів множинності злочинів у науці кримінального права. «Повторність-сукупність» злочинів.</p> <p>Поняття повторності злочинів. Відображення повторності злочинів у Загальній та Особливій частинах КК України. Види повторності злочинів. Кримінально-правове значення повторності злочинів. Відмежування повторності злочинів від продовжуваного злочину.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-3, 5, 6, 8, 10, 12, 13.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що є одиничним злочином і які його види? 2. У чому полягає проблеми систематизації різних проявів множинності злочинів у науці кримінального права? 3. Як співвідносяться повторність і «повторність-сукупність» злочинів? 4. Яким є кримінально-правове значення повторності злочинів?
12.2	<p>Сукупність злочинів і рецидив злочинів</p> <p>Поняття сукупності злочинів. Відмінність сукупності злочинів від конкуренції кримінально-правових норм та складних (складених) одиничних злочинів. Види сукупності злочинів. Кримінально-правове значення сукупності злочинів.</p> <p>Поняття рецидиву злочинів. Відображення рецидиву злочинів у Загальній та Особливій частинах КК України. Види рецидиву злочинів. Кримінально-правове значення рецидиву злочинів та окремих його видів.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-3, 8, 9.</p>

	<p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чим відрізняється сукупність злочинів від конкуренції кримінально-правових норм? 2. Чим відрізняється реальна сукупність від ідеальної? 3. Як співвідносяться повторність злочинів і рецидив злочинів?
13	Тема 3.3. Обставини, що виключають злочинність діяння
13.1	<p>Поняття та види обставин, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Затримання особи, що вчинила злочин</p> <p>Поняття, юридична природа та види обставин, що виключають злочинність діяння. Класифікація обставин, що виключають злочинність діяння, у науці кримінального права і КК України.</p> <p>Необхідна оборона: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Поняття та кримінально-правова оцінка перевищення меж необхідної оборони. Суб'єктивна оцінка відповідності заподіяної шкоди при необхідній обороні. Поняття та кримінально-правова оцінка провокації необхідної оборони.</p> <p>Уявна оборона: поняття, юридична природа та основні різновиди. Кримінальна відповідальність особи, що перебувала у стані уявної оборони.</p> <p>Затримання особи, що вчинила злочин: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Відповідальність за перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-7, 9, 14-17.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які обставини, що виключають злочинність діяння, передбачені КК України, а які не передбачені? 2. Якими є умови правомірності необхідної оборони? 3. Що таке уявна оборона і яке її кримінально-правове значення? 4. Чим визначаються межі необхідної оборони? 5. Якими є наслідки перевищення меж необхідної оборони? 6. Якими є умови правомірності затримання особи, що вчинила злочин?
13.2	<p>Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації</p> <p>Крайня необхідність: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Складності виявлення критеріїв для порівняння небезпеки, яка загрожує, і розміру заподіяної шкоди. Відповідальність за перевищення меж крайньої необхідності. Відмінність між необхідною обороною, уявною обороною, крайньою необхідністю та затриманням особи, що вчинила злочин.</p> <p>Фізичний або психічний примус: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Кримінально-правове значення фізичного та психічного примусу. Проблема самостійного правового значення переборного фізичного примусу. Проблема кримінально-правової оцінки непереборного психічного примусу.</p> <p>Виконання наказу або розпорядження: поняття та кримінально-правовий зміст. Підстави визнання наказу або розпорядження законним. Поняття та ознаки явно злочинного наказу або розпорядження. Злочинний наказ і незаконний наказ. Правові наслідки відмови від виконання явно злочинного</p>

	<p>наказу або розпорядження. Особливості кримінальної відповідальності особи, яка віддала явно злочинний наказ або розпорядження, та особи, яка виконала такий наказ або розпорядження. Особливості кримінально-правової оцінки ситуації, у якій особа виконала наказ або розпорядження за обставин, коли вона не усвідомлювала і не могла усвідомлювати його злочинного характеру.</p> <p>Діяння, пов'язане з ризиком: поняття та кримінально-правовий зміст. Підстави виправданості ризику згідно з КК України. Невиправданий ризик та його кримінально-правова оцінка.</p> <p>Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації: поняття, підстави, ознаки та умови правомірності. Відповідальність особи, яка виконує спеціальне завдання.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1, 2, 4, 6, 9, 10-13.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є умови правомірності дій в стані крайньої необхідності? 2. Якими є критерії для порівняння небезпеки, яка загрожує, і розміру заподіяної шкоди? 3. У чому полягає кримінально-правове значення фізичного та психічного примусу? 4. Кримінально-правове значення виконання наказу або розпорядження? 5. Яким є співвідношення злочинного наказу і незаконного наказу? 6. У чому полягають особливості кримінально-правової оцінки діяння, пов'язаного з ризиком? 7. Якими є умови правомірності виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації?
14	<p>Тема 3.4. Звільнення від кримінальної відповідальності</p>
14.1	<p>Звільнення від кримінальної відповідальності</p> <p>Поняття звільнення від кримінальної відповідальності. Підстави звільнення від кримінальної відповідальності. Види звільнення від кримінальної відповідальності. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Звільнення від кримінальної відповідальності на підставі закону України про амністію. Спеціальні види звільнення від кримінальної відповідальності, передбачені в нормах Особливої частини КК України.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-11.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У чому полягає сутність інституту звільнення від кримінальної відповідальності? 2. З якого моменту настає кримінальна відповідальність? 3. Які види звільнення від кримінальної відповідальності передбачає

	<p>кримінальне законодавство?</p> <p>4. У чому полягає відмінність звільнення від кримінальної відповідальності і звільнення від покарання?</p> <p>5. У чому полягає сутність умовного і безумовного видів звільнення від кримінальної відповідальності?</p> <p>6. Як обчислюються строки давності звільнення від кримінальної відповідальності?</p> <p>7. Які підстави звільнення від кримінальної відповідальності передбачені нормами Особливої частини КК України?</p>
15	Тема 4.1. Покарання та його мета
15.1	<p>Покарання та його мета</p> <p>Поняття покарання у КК України 2001 р. та КК України 1960 р. Ознаки покарання. Місце покарання в системі державних заходів протидії злочинності, запобігання злочинам та в системі заходів кримінально-правового впливу на злочинність. Ефективність покарання. Соціально-правове значення покарання.</p> <p>Проблема мети (цілей) покарання у філософії та кримінальному праві (абсолютні та відносні теорії покарання). Мета (цілі) покарання, закріплена КК України 2001 р. та КК України 1960 р. Поняття кари, виправлення засуджених, загальної та спеціальної превенції як цілей покарання. Кара і відновлення соціальної справедливості. Виправлення і перевиховання. Взаємозв'язок окремих цілей покарання.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-11.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким є місце покарання в системі державних заходів по боротьбі зі злочинністю? 2. Від чого залежить ефективність покарання? 3. Якою є мета покарання? 4. Еволюція цілей покарання у вітчизняному законодавстві.
16	Тема 4.2. Система та види покарань
16.1	<p>Система та види покарань. Покарання, не пов'язані з позбавленням волі</p> <p>Поняття системи покарань у кримінальному праві. Ознаки системи покарань. Класифікація покарань. Покарання: основні, додаткові й такі, які можуть застосовуватись і як основні, і як додаткові. Теоретичне і практичне значення системи покарань.</p> <p>Кримінально-правова характеристика штрафу. Кримінально-правова характеристика позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу. Кримінально-правова характеристика позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Кримінально-правова характеристика громадських робіт. Кримінально-правова характеристика виправних робіт. Кримінально-правова характеристика службових обмежень для військовослужбовців. Кримінально-правова характеристика конфіскації майна.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-10.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином побудована система покарань у КК України?

	<p>2. У чому відмінність системи покарань в КК України 1960 року і КК України 2001 року?</p> <p>3. Що таке «альтернативні» види покарань і які покарання до них належать?</p> <p>4. У чому полягає сутність окремих видів покарань, не пов'язаних з позбавленням волі?</p>
16.2	<p>Покарання, пов'язані з позбавленням волі</p> <p>Кримінально-правова характеристика арешту. Кримінально-правова характеристика обмеження волі. Кримінально-правова характеристика тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Кримінально-правова характеристика позбавлення волі на певний строк. Кримінально-правова характеристика довічного позбавлення волі.</p> <p>Смертна кара як вид покарання в кримінальному праві деяких зарубіжних країн та в історії кримінального права України. "За" та "проти" смертної кари.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 2, 3, 6-8, 10.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чим відрізняється позбавлення волі від обмеження волі? 2. Чим відрізняється арешт від позбавлення волі? 3. У чому полягає сутність окремих видів покарань? 4. Якими є особливості призначення позбавлення волі?
17	Тема 4.3. Призначення покарання
17.1	<p>Загальні засади призначення покарання. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом</p> <p>Принципи призначення покарання. Загальні засади призначення покарання. Призначення покарання у межах, встановлених санкцією статті (частини статті) Особливої частини КК України. Положення Загальної частини КК України, які враховуються при призначенні покарання. Врахування при призначенні покарання ступеня тяжкості вчиненого злочину, особи винного та обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання.</p> <p>Загальна характеристика переліку обставин, що пом'якшують покарання. Характеристика переліку обставин, що обтяжують покарання. Окремі обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання. Особливості врахування обставин, що пом'якшують чи обтяжують покарання при призначенні покарання.</p> <p>Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті. Особливості врахування при призначенні покарання положень ст. 68 КК України.</p> <p>Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Підстави і види пом'якшення покарання, передбаченого ст. 69 КК України. Інші випадки пом'якшення покарання при його призначенні, що передбачені КК України.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-7, 10, 11.</p> <p>Завдання на СРС:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є загальні засади призначення покарання? 2. Яке кримінально-правове значення загальних засад призначення покарання? 3. Які обставини пом'якшують і обтяжують покарання? 4. Як призначається покарання за незакінчений злочин та за злочин, учинений у співучасті? 5. За яких умов може бути призначене покарання більш м'яке, ніж передбачено законом?
17.2	<p>Призначення покарання за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків. Обчислення покарань</p> <p>Призначення покарання за сукупністю злочинів. Межі остаточного покарання, що призначається за сукупністю злочинів. Порядок призначення остаточного покарання за сукупністю злочинів, за які особа засуджується одним або кількома вирокami.</p> <p>Призначення покарання за сукупністю вироків. Порядок призначення остаточного покарання за сукупністю вироків. Межі остаточного покарання, що призначається за сукупністю вироків. Особливості призначення покарання особі, яка засуджується за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків одночасно.</p> <p>Правила складання і поглинення покарань та зарахування строків перебування особи під вартою. Особливості складання та поглинення окремих видів основних покарань. Призначення додаткових покарань різних видів. Обчислення строків покарань.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1, 2, 8, 10, 11.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином призначається покарання за сукупністю злочинів? 2. Яким чином призначається покарання за сукупністю вироків? 3. Чим відрізняється порядок призначення покарання за сукупністю злочинів від порядку його призначення за сукупністю вироків? 4. Якими є правила складання та поглинення покарань? 5. В яких межах визначається остаточне покарання за сукупністю злочинів та сукупністю вироків?
18	Тема 4.4. Звільнення від покарання та його відбування
18.1	<p>Звільнення від покарання та його відбування</p> <p>Поняття звільнення від покарання та його відбування. Відмінність звільнення від покарання та його відбування від звільнення від кримінальної відповідальності.</p> <p>Загальна характеристика окремих форм звільнення від покарання та його відбування: звільнення від покарання, звільнення від подальшого відбування покарання, заміна покарання більш м'яким та пом'якшення призначеного покарання.</p> <p>Звільнення від покарання особи у зв'язку з втратою нею суспільної небезпечності. Звільнення від покарання особи у зв'язку із закінченням строків давності. Звільнення від подальшого відбування покарання особи у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.</p> <p>Зниження призначеної особі міри покарання до максимальної межі, встановленої санкцією нового закону, що пом'якшує кримінальну</p>

	<p>відповідальність, та інші види пом'якшення покарання, передбачені КК України. Звільнення від подальшого відбування покарання особи, засудженої за діяння, караність якого законом усунена.</p> <p>Особливості звільнення від покарання та його відбування на підставі закону України про амністію або акта про помилування.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-6.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якими є умови звільнення від покарання особи у зв'язку із закінченням строків давності? 2. Якими є особливості звільнення від покарання та його відбування на підставі закону України про амністію або акта про помилування?
18.2	<p>Загальна характеристика умовних видів звільнення від покарання та його відбування</p> <p>Звільнення від відбування покарання з випробуванням. Правові наслідки звільнення від відбування покарання з випробуванням. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.</p> <p>Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Інші види звільнення від покарання і його відбування, передбачені КК України.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-6.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином і за яких підстав відбувається звільнення від відбування покарання з випробуванням? 2. Що таке умовно-дострокове звільнення від відбування покарання? 3. Які види умовно-дострокового покарання передбачає закон про кримінальну відповідальність?
19	Тема 4.5. Судимість
19.1	<p>Судимість</p> <p>Поняття судимості. Кримінально-правові та загально-правові наслідки судимості.</p> <p>Погашення судимості. Загальні умови та строки погашення судимості. Особливості обчислення строків погашення судимості при перебігу давності виконання вироку, в разі умовно-дострокового звільнення від покарання чи заміни його більш м'яким. Погашення судимості в осіб, щодо яких застосовано закон про амністію або акт про помилування. Переривання строку погашення судимості.</p> <p>Зняття судимості. Підстави і порядок зняття судимості, передбачені КК України.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-5.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке судимість і які її кримінально-правові наслідки? 2. Як відбувається погашення судимості? 3. Якими є підстави і порядок зняття судимості?
20	Тема 4.7. Інші заходи кримінально-правового характеру
20.1	<p>Інші заходи кримінально-правового характеру</p> <p>Поняття примусових заходів медичного характеру. Мета (цілі)</p>

	<p>примусових заходів медичного характеру. Відмежування примусових заходів медичного характеру від кримінальної відповідальності та інших заходів кримінально-правового впливу.</p> <p>Підстави застосування примусових заходів медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру. Особливості застосування окремих видів примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.</p> <p>Поняття примусового лікування. Співвідношення примусових заходів медичного характеру і примусового лікування. Підстави застосування примусового лікування. Місця примусового лікування.</p> <p>Поняття спеціальної конфіскації та підстави її застосування.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-6.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якою є мета (цілі) примусових заходів медичного характеру? 2. Якими є види примусових заходів медичного характеру? 3. Чим відрізняються примусові заходи медичного характеру від примусового лікування?
21	<p>Тема 4.8. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб</p>
21.1	<p>Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб</p> <p>Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб (штраф, конфіскація майна, ліквідація). Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. Застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру за сукупністю злочинів.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-6.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Якою є мета передбачення у кримінальному законодавстві України заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб? 2. Як співвідноситься новий інститут з поняттям суб'єкта злочину в кримінальному праві України? 3. Яка правова природа заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб?
22	<p>Тема 4.9. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх</p>
22.1	<p>Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх</p> <p>Види заходів кримінально-правового впливу, що можуть бути застосовані до неповнолітніх осіб.</p> <p>Примусові заходи виховного характеру, що застосовуються до особи, яка до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, вчинила суспільно небезпечне діяння.</p>

	<p>Звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності. Підстави звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Особливості звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.</p> <p>Види покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх. Особливості застосування до неповнолітніх окремих видів покарань.</p> <p>Призначення покарання неповнолітнім. Межі остаточного покарання, яке може бути призначено неповнолітньому за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків.</p> <p>Звільнення неповнолітнього від покарання та його відбування. Особливості звільнення неповнолітнього від відбування покарання з випробуванням. Звільнення неповнолітніх від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Звільнення неповнолітніх від покарання у зв'язку із закінченням строків давності. Умовно-дострокове звільнення неповнолітніх від відбування покарання.</p> <p>Особливості погашення й зняття судимості з осіб, які вчинили злочин до досягнення ними 18 років.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-12.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які види заходів кримінально-правового впливу можуть застосовуватись до неповнолітніх осіб? 2. Якими є особливості звільнення неповнолітнього від кримінальної відповідальності? 3. Які види покарань можуть бути застосовані до неповнолітніх? 4. Які особливості призначення покарання неповнолітнім? 5. Які особливості звільнення неповнолітнього від покарання та його відбування? 6. Якими є особливості погашення й зняття судимості з осіб, які вчинили злочин до досягнення ними 18 років?
--	---

5. Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять: закріпити отримані під час опрацювання теоретичного матеріалу передбачені кредитним модулем знання та вміння щодо загальних положень кримінального права, поняття та підстав кримінальної відповідальності, вчення про злочин і склад злочину, а також обставин, що виключають злочинність діяння.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<i>Тема 1.1. Поняття та загальна характеристика кримінального права України</i>
1.1	<p>Кримінальне право як галузь права України. Принципи кримінального права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етимологія назви «кримінальне право» (criminal law), «карне право» (penal law, Strafrecht, право karne), «уголовне право» (уголовное право). 2. Кримінальне право як галузь права: поняття, предмет, метод.

	<p>3. Функції і завдання кримінального права.</p> <p>4. Система кримінального права та його зв'язок з іншими галузями права.</p> <p>Література: допоміжна 2, 4-7, 9, 10, 16, 17.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
1.2	<p>Наука кримінального права</p> <p>1. Поняття і значення принципів кримінального права.</p> <p>2. Система принципів кримінального права України.</p> <p>3. Кримінально-правова наука: поняття, предмет, система та зв'язок з іншими науками (зокрема, кримінологією, криміналістикою тощо).</p> <p>4. Методи кримінально-правової науки.</p> <p>5. Кримінальне право як навчальна дисципліна.</p> <p>Література: допоміжна 1, 3, 10-15.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
2	Тема 1.2. Джерела кримінального права України
2.1	<p>Поняття, система і зміст кримінального закону</p> <p>1. Поняття «джерело» і «пам'ятка» кримінального права.</p> <p>2. Характеристика джерел кримінального права України.</p> <p>3. Закон України про кримінальну відповідальність.</p> <p>4. Системно-структурна будова чинного КК України.</p> <p>5. Загальна і Особлива частини КК України: загальна характеристика.</p> <p>Література: допоміжна 4, 7, 10-14, 16, 17.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
2.2	<p>Чинність кримінального закону у просторі і часі</p> <p>1. Зміст і завдання тлумачення закону України про кримінальну відповідальність.</p> <p>2. Способи тлумачення кримінального закону.</p> <p>3. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у часі.</p> <p>4. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у просторі.</p> <p>5. Екстрадиція. Правові наслідки засудження особи за межами України.</p> <p>Література: допоміжна 1, 2, 5, 6, 8, 9, 15, 18.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
3	Тема 1.3. Поняття та підстави кримінальної відповідальності
3.1	<p>Поняття та підстави кримінальної відповідальності</p> <p>1. Поняття кримінальної відповідальності.</p> <p>2. Кримінальна відповідальність і кримінально-правові відносини.</p> <p>3. Юридичні і фактичні підстави кримінальної відповідальності.</p> <p>4. Філософське обґрунтування кримінальної відповідальності.</p> <p>5. Форми реалізації кримінальної відповідальності.</p> <p>Література: допоміжна 1-3, 4-7, 8-12.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
4	Тема 1.4. Поняття злочину та його види
4.1	Поняття злочину та його види

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення поняття злочину в кримінальному праві України та в кримінальному праві деяких інших держав. 2. Сутність і співвідношення ознак злочину. 3. Поняття та кримінально-правове значення малозначного діяння (ч. 2, ст. 11 КК України). 4. Класифікація злочинів, її теоретичне і практичне значення. <p>Література: допоміжна 1-10. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
5	Тема 2.1. Склад злочину та кваліфікація злочинів
5.1	<p>Поняття і елементи складу злочину</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення поняття складу злочину в науці кримінального права. 2. Структура та зміст складу злочину. 3. Юридичний і фактичний склад злочину. 4. Розташування ознак складу злочину у нормах КК України. <p>Література: допоміжна 2, 12, 14. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
5.2	<p>Класифікація складів злочинів і кваліфікація злочинів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види складів злочинів. 2. Поняття кваліфікації злочинів. 3. Основні етапи кваліфікації злочинів. 4. Форми відображення кваліфікації злочинів у процесуальних документах. <p>Література: допоміжна 1, 3, 4-11, 13, 15, 16. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
6	Тема 2.2. Об'єкт злочину
6.1	<p>Поняття об'єкта злочину та його види</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення об'єкта злочину. 2. Предмет злочину. 3. Потерпілий від злочину. 4. Види об'єктів злочинів. <p>Література: допоміжна 1-9. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
7	Тема 2.3. Об'єктивна сторона складу злочину
7.1	<p>Поняття об'єктивної сторони складу злочину. Діяння і суспільно небезпечні наслідки як ознаки об'єктивної сторони складу злочину</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та значення об'єктивної сторони складу злочину. 2. Обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину. 3. Поняття та значення діяння в кримінальному праві. Дія і бездіяльність. 4. Триваючі, продовжувані і складні (складені) злочини. <p>Література: допоміжна 1-3, 5, 7, 10, 11, 13. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>

7.2	<p>Причинний зв'язок у кримінальному праві. Кримінально-правове значення способу, часу, місця, обстановки, знарядь та засобів вчинення злочину</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і значення суспільно небезпечних наслідків у кримінальному праві. 2. Причинний зв'язок в кримінальному праві. Основні концепції причинного зв'язку. 3. Спосіб, місце, час, знаряддя, засоби та обстановка вчинення злочину та їх кримінально-правове значення. <p>Література: допоміжна 4, 6, 8, 9, 12, 14. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
8	<p>Тема 2.4. Суб'єкт злочину</p>
8.1	<p>Поняття суб'єкта злочину. Вік як ознака суб'єкта</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття суб'єкта злочину, його ознаки та види. 2. Проблема кримінальної відповідальності юридичних осіб. 3. Вік кримінальної відповідальності. Підстави зниження віку кримінальної відповідальності за окремі злочини. <p>Література: допоміжна 1, 3, 7, 10, 12, 13. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
8.2	<p>Осудність і неосудність. Спеціальний суб'єкт злочину</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і значення осудності. 2. Поняття неосудності, медичний і юридичний критерії неосудності. 3. Обмежена осудність. 4. Спеціальний суб'єкт злочину. 5. Відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння. <p>Література: допоміжна 2, 4-6, 8, 9, 11, 15. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
9	<p>Тема 2.5. Суб'єктивна сторона складу злочину</p>
9.1	<p>Поняття і ознаки суб'єктивної сторони складу злочину. Форми вини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і значення суб'єктивної сторони складу злочину. 2. Поняття і значення вини. 3. Умисел і його види. 4. Необережність та її види. <p>Література: допоміжна 2, 3, 4, 6, 7, 13. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
9.2	<p>Факультативні ознаки суб'єктивної сторони. Помилка у кримінальному праві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Злочини зі «змішаною формою» вини. 2. Сутність і значення мотиву і мети злочину. Співвідношення мотиву і мети злочину. 3. Юридична помилка та її значення для кримінальної відповідальності. 4. Фактична помилка та її значення для кримінальної відповідальності. <p>Література: допоміжна 1, 5, 8-12, 14. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з</p>

	додатком до робочої програми)
10	Тема 2.6. Стадії злочину
10.1	<p>Стадії злочину. Поняття замаху і готування до злочину</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, значення і види стадій злочину. 2. Поняття закінченого злочину. Момент закінчення злочину. 3. Зміст готування до злочину. <p>Література: допоміжна 1, 2, 4, 6, 7. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
10.2	<p>Кваліфікація замаху і готування до злочину. Добровільна відмова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Замах на злочин: поняття і види. 2. Добровільна відмова від вчинення злочину: поняття і кримінально-правові наслідки. 3. Кваліфікація незакінченого злочину. <p>Література: допоміжна 1, 3-6, 8. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми)</p>
11	Тема 3.1. Співучасть у злочині
11.1	<p>Поняття, форми і види співучасті у злочині</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і значення співучасті. Об'єктивні і суб'єктивні ознаки співучасті. 2. Форми співучасті. Проста і складна співучасть. 3. Схожі ознаки та відмінності організованої злочинної групи і злочинної організації. 4. Види співучасників. Характеристика ознак окремих видів співучасників. <p>Література: допоміжна 1, 3-7, 11, 14. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
11.2	<p>Кримінальна відповідальність співучасників. Причетність до злочину</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінальна відповідальність співучасників. Формула кваліфікації діянь співучасників. 2. Особливості кримінальної відповідальності організатора і учасників організованої злочинної групи і злочинної організації. 3. Спеціальні питання відповідальності за співучасть (співучасть у злочинах зі спеціальним суб'єктом, невдале підбурювання або пособництво, ексцес виконавця тощо). 4. Причетність до злочину. <p>Література: допоміжна 2, 5, 8-10, 12, 13. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
12	Тема 3.2. Повторність, сукупність та рецидив злочинів
12.1	<p>Поняття множинності злочинів. Повторність злочинів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і значення множинності злочинів. 2. Одиначний злочин як складовий елемент множинності злочинів. 3. Повторність злочинів: поняття, види і кримінально-правове значення.

	<p>Література: допоміжна 1-6.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
12.2	<p>Сукупність злочинів і рецидив злочинів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сукупність злочинів: поняття і кримінально-правове значення. 2. Види сукупності злочинів. 3. Сукупність злочинів і конкуренція кримінально-правових норм. 4. Поняття і види рецидиву злочинів. <p>Література: допоміжна 1-4, 7-9.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
13	<p>Тема 3.3. Обставини, що виключають злочинність діяння</p>
13.1	<p>Поняття та види обставин, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Затримання особи, що вчинила злочин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і кримінально-правове значення обставин, що виключають злочинність діяння. 2. Види обставин, що виключають злочинність діяння. 3. Поняття і умови правомірності необхідної оборони. 4. Уявна оборона і її кримінально-правове значення. 5. Затримання особи, яка вчинила злочин. <p>Література: допоміжна 1-7, 9, 14-17.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
13.2	<p>Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Крайня необхідність: поняття і умови правомірності. 2. Фізичний та психічний примус. Проблема юридичної оцінки непереборного психічного примусу. 3. Діяння, пов'язане з ризиком (виправданий ризик). 4. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації. <p>Література: допоміжна 1, 2, 4, 6, 9, 10-13.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
14	<p>Тема 3.4. Звільнення від кримінальної відповідальності</p>
14.1	<p>Звільнення від кримінальної відповідальності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття й види звільнення від кримінальної відповідальності. 2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. 3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. 4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. 5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки.

	<p>6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Література: допоміжна 1-9. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
15	Тема 4.1. Покарання та його мета
15.1	<p>Покарання та його мета</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і ознаки покарання. 2. Відмінність кримінального покарання від адміністративного та дисциплінарного стягнень. 3. Мета (цілі) покарання. 4. Ефективність покарання. <p>Література: допоміжна 1-11. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
16	Тема 4.2. Система та види покарань
16.1	<p>Система та види покарань. Покарання, не пов'язані з позбавленням волі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і значення системи покарань у кримінальному праві України. 2. Характеристика окремих видів основних покарань, передбачених КК України. 3. Характеристика окремих видів додаткових покарань, передбачених КК України. 4. Покарання, що можуть призначатися як основні, так і як додаткові. <p>Література: допоміжна 1-10. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
16.2	<p>Покарання, пов'язані з позбавленням волі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кримінально-правова характеристика арешту. 2. Кримінально-правова характеристика обмеження волі. 3. Кримінально-правова характеристика позбавлення волі. 4. «За» і «проти» смертної кари в Україні. <p>Література: допоміжна 2, 3, 6-8, 10. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
17	Тема 4.3. Призначення покарання
17.1	<p>Загальні засади призначення покарання. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні засади призначення покарання. 2. Обставини, які пом'якшують і обтяжують покарання. 3. Призначення покарання за незакінчений злочин і за злочин, вчинений у співучасті. 4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. <p>Література: допоміжна 1-7, 9, 10, 11. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з</p>

	додатком до робочої програми)
17.2	<p>Призначення покарання за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків. Обчислення покарань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Призначення покарання за сукупністю злочинів. 2. Призначення покарання за сукупністю вироків. 3. Правила складання покарань і зарахування строку тримання під вартою. 4. Обчислення покарань. <p>Література: допоміжна 1, 2, 8-11. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
18	Тема 4.4. Звільнення від покарання та його відбування
18.1	<p>Звільнення від покарання та його відбування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття звільнення від покарання та його види. 2. Звільнення від покарання у зв'язку із втратою особою суспільної небезпечності. 3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. 4. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. 5. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. <p>Література: допоміжна 1-6. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
18.2	<p>Загальна характеристика умовних видів звільнення від покарання та його відбування</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. 2. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. 3. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. 4. Звільнення від покарання за хворобою. 5. Амністія і помилування. <p>Література: допоміжна 1-6. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
19	Тема 4.5. Судимість
19.1	<p>Судимість</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правові наслідки судимості. 2. Умови та строки погашення судимості. 3. Обчислення строків погашення судимості. 4. Підстави і порядок зняття судимості. <p>Література: допоміжна 1-5. Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
20	Тема 4.7. Інші заходи кримінально-правового характеру
20.1	<p>Інші заходи кримінально-правового характеру</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру.

	<p>2. Підстави й порядок застосування примусових заходів медичного характеру.</p> <p>3. Види примусових заходів медичного характеру.</p> <p>4. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.</p> <p>5. Примусове лікування.</p> <p>6. Спеціальна конфіскація, її види та випадки застосування.</p> <p>Література: допоміжна 1-6.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
21	Тема 4.8. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб
21.1	<p>Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб</p> <p>1. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.</p> <p>2. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.</p> <p>3. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру.</p> <p>4. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб (штраф, конфіскація майна, ліквідація).</p> <p>5. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру.</p> <p>Література: допоміжна 1-6.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>
22	Тема 4.9. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх
22.1	<p>Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх</p> <p>1. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності.</p> <p>2. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх, і особливості їх призначення.</p> <p>3. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування.</p> <p>4. Особливості погашення й зняття судимості неповнолітнім.</p> <p>Література: допоміжна 1-10.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач (визначається викладачем згідно з додатком до робочої програми).</p>

6. Лабораторні заняття (комп'ютерний практикум)

Не передбачено навчальним планом.

7. Самостійна робота

Для студентів за денною формою навчання вноситься поза аудиторні заняття і пропонуються для самостійного вивчення така тема.

№ з/п	Назви тем і питань, що виносяться на самостійне опрацювання та посилання на навчальну літературу	Кіль-ть годин СРС
1	<p>Тема 4.6. Обмежувальні заходи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство як новела кримінального права. 2. Потерпілий від злочину, пов'язаного з домашнім насильством. 3. Підстави та умови застосування судом до особи, яка вчинила домашнє насильство, обмежувальних заходів. 4. Обов'язки, які можуть бути покладені на засудженого, та строки їх застосування. 5. Контроль за поведінкою засуджених, до яких застосовані обмежувальні заходи, з боку органів пробації, а у разі вчинення злочину військовослужбовцем – з боку командира військової частини. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-5. Завдання на СРС: проаналізувати Єдиний державний реєстр судових рішень на наявність судової практики щодо обмежувальних заходів</p>	2

Для студентів за заочною формою навчання виносяться поза аудиторні заняття і пропонуються для самостійного вивчення такі теми.

№ з/п	Назви тем і питань, що виносяться на самостійне опрацювання та посилання на навчальну літературу	Кіль-ть годин СРС
	<p>Тема 1.2. Джерела кримінального права України Джерела, пам'ятки кримінального права та кримінальний закон України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «джерело» і «пам'ятка» кримінального права. 2. Характеристика джерел кримінального права України. 3. Закон України про кримінальну відповідальність. 4. Системно-структурна будова чинного КК України. 5. Загальна і Особлива частини КК України: загальна характеристика. <p>Література: допоміжна 4, 7, 10-14, 16, 17. Завдання на СРС: вирішення задач, запропонованих викладачем.</p> <p>Зміст, тлумачення, чинність і дія кримінального закону</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст і завдання тлумачення закону України про кримінальну відповідальність. 2. Способи тлумачення кримінального закону. 3. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у часі. 4. Чинність закону України про кримінальну відповідальність у просторі. 5. Екстрадиція. Правові наслідки засудження особи за межами 	10

	<p>України.</p> <p>Література: допоміжна 1, 2, 5, 6, 8, 9, 15, 18.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач, запропонованих викладачем.</p>	
1	<p>Тема 3.2. Повторність, сукупність та рецидив злочинів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і значення множинності злочинів. 2. Одиначний злочин як складовий елемент множинності злочинів. 3. Повторність злочинів: поняття, види і кримінально-правове значення. 4. Сукупність злочинів: поняття і кримінально-правове значення. 5. Види сукупності злочинів. 6. Сукупність злочинів і конкуренція кримінально-правових норм. 7. Поняття і види рецидиву злочинів. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-9.</p>	8
	<p>Тема 3.3. Обставини, що виключають злочинність діяння</p> <p>Поняття та види обставин, що виключають злочинність діяння. Необхідна оборона. Затримання особи, що вчинила злочин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і кримінально-правове значення обставин, що виключають злочинність діяння. 2. Види обставин, що виключають злочинність діяння. 3. Поняття і умови правомірності необхідної оборони. 4. Уявна оборона і її кримінально-правове значення. 5. Затримання особи, яка вчинила злочин. <p>Література: допоміжна 1-7, 9, 14-17.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач, запропонованих викладачем.</p> <p>Крайня необхідність. Фізичний або психічний примус. Виконання наказу або розпорядження. Діяння, пов'язане з ризиком. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Крайня необхідність: поняття і умови правомірності. 2. Фізичний та психічний примус. Проблема юридичної оцінки непереборного психічного примусу. 3. Діяння, пов'язане з ризиком (виправданий ризик). 4. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи або злочинної організації. <p>Література: допоміжна 1, 2, 4, 6, 9, 10-13.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач, запропонованих викладачем.</p>	12
2	<p>Тема 3.4. Звільнення від кримінальної відповідальності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття й види звільнення від кримінальної відповідальності. 	8

	<p>2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.</p> <p>3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.</p> <p>4. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.</p> <p>5. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку зі зміною обстановки.</p> <p>6. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-11.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач, запропонованих викладачем.</p>	
3	<p>Тема 4.1. Покарання та його мета</p> <p>1. Поняття і ознаки покарання.</p> <p>2. Відмінність кримінального покарання від адміністративного та дисциплінарного стягнень.</p> <p>3. Мета (цілі) покарання.</p> <p>4. Ефективність покарання.</p> <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-11.</p>	8
4	<p>Тема 4.3. Призначення покарання</p> <p>Загальні засади призначення покарання. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом</p> <p>1. Загальні засади призначення покарання.</p> <p>2. Обставини, які пом'якшують і обтяжують покарання.</p> <p>3. Призначення покарання за незакінчений злочин і за злочин, вчинений у співучасті.</p> <p>4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.</p> <p>Література: допоміжна 1-7, 9, 10, 11.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач, запропонованих викладачем.</p> <p>Призначення покарання за сукупністю злочинів та за сукупністю вироків. Обчислення покарань</p> <p>1. Призначення покарання за сукупністю злочинів.</p> <p>2. Призначення покарання за сукупністю вироків.</p> <p>3. Правила складання покарань і зарахування строку тримання під вартою.</p> <p>4. Обчислення покарань.</p> <p>Література: допоміжна 1, 2, 8-11.</p> <p>Завдання на СРС: вирішення задач, запропонованих викладачем.</p>	8
5	<p>Тема 4.4. Звільнення від покарання та його відбування</p> <p>1. Поняття звільнення від покарання та його види.</p> <p>2. Звільнення від покарання у зв'язку із втратою особою</p>	8

	<p>суспільної небезпечності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Звільнення від відбування покарання з випробуванням. 4. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років. 5. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку. 6. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. 7. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким. 8. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. 9. Звільнення від покарання за хворобою. 10. Амністія і помилування. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-6.</p>	
6	<p>Тема 4.5. Судимість</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правові наслідки судимості. 2. Умови та строки погашення судимості. 3. Обчислення строків погашення судимості. 4. Підстави і порядок зняття судимості. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-5.</p>	8
7	<p>Тема 4.6. Обмежувальні заходи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття обмежувальних заходів, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство як новела кримінального права. 2. Потерпілий від злочину, пов'язаного з домашнім насильством. 3. Підстави та умови застосування судом до особи, яка вчинила домашнє насильство, обмежувальних заходів. 4. Обов'язки, які можуть бути покладені на засудженого, та строки їх застосування. 5. Контроль за поведінкою засуджених, до яких застосовані обмежувальні заходи, з боку органів пробації, а у разі вчинення злочину військовослужбовцем – з боку командира військової частини. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-5.</p>	8
8	<p>Тема 4.7. Інші заходи кримінально-правового характеру</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та мета примусових заходів медичного характеру. 2. Підстави й порядок застосування примусових заходів медичного характеру. 3. Види примусових заходів медичного характеру. 4. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру. 5. Примусове лікування. 6. Спеціальна конфіскація, її види та випадки застосування. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-6.</p>	8
9	<p>Тема 4.8. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб</p>	8

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підстави для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. 2. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру. 3. Підстави для звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру. 4. Види заходів кримінально-правового характеру, що застосовуються до юридичних осіб (штраф, конфіскація майна, ліквідація). 5. Загальні правила застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-6.</p>	
10	<p>Тема 4.9. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності. 2. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх, і особливості їх призначення. 3. Особливості звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування. 4. Особливості погашення й зняття судимості неповнолітнім. <p>Література: базова 1-9; допоміжна 1-10.</p>	8

8. Індивідуальні завдання

Студенти за заочною формою навчання, опрацюючи навчальний матеріал кредитного модуля «Кримінальне право (Загальна частина)», виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом підготовки домашньої контрольної роботи (ДКР). Опрацювання навчального матеріалу кредитного модуля «Кримінальне право (Загальна частина)» при виконанні цього індивідуального завдання сприяє поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, сприяє формуванню вміння використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань. ДКР виконується студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача. Після підготовки ДКР студент має її захистити. Терміни видачі, виконання і захисту ДКР визначаються графіком, що розробляється випусковою кафедрою на кожний семестр.

Завдання на ДКР є Додатком 1 до робочої програми кредитного модуля.

9. Контрольні роботи

Студенти за денною формою навчання виконують контрольну модульну роботу (МКР), метою якої є закріплення студентами за денною формою навчання навчального матеріалу певного модуля, а також контроль рівня знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни.

МКР кожного кредитного модуля складається з двох частин, кожна тривалістю в одну академічну годину. У третьому семестрі перша частина МКР

виконується студентами після завершення вивчення Розділу 1 «Загальні положення у кримінальному праві», друга частина – після завершення вивчення Розділу 2 «Склад злочину: елементи і ознаки. Обставини, що виключають злочинність діяння». У четвертому семестрі перша частина МКР виконується студентами після завершення вивчення Розділу 3 «Співучасть у злочині. Повторність, сукупність та рецидив злочинів. Обставини, що виключають злочинність діяння та звільнення від кримінальної відповідальності», друга частина – після завершення вивчення Розділу 4 «Покарання та інші заходи кримінально-правового впливу у кримінальному праві. Судимість».

Виконання МКР полягає у письмовій відповіді на одне теоретичне питання, одне практичне завдання (задача) та вирішенні блоку тестів.

Питання на МКР наводяться у Додатку 2 до робочої програми кредитного модуля.

10. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтингова система оцінювання (РСО) для студентів за денною формою навчання наведена у Додатку 3 до робочої програми кредитного модуля.

Через те, що при заочній формі навчання відсутня система контролю навчально-пізнавальної діяльності студента протягом семестру, застосування РСО не доцільно. Незважаючи на це, оцінювання навчальної діяльності студента-заочника здійснюється за 100-бальною шкалою, бо це є вимогою оформлення додатку до диплома.

11. Методичні рекомендації

Зважаючи на відносно невеликий за часом обсяг лекційних занять, при викладенні навчального матеріалу кредитного модуля «Кримінальне право (Загальна частина)» доцільно зосереджувати увагу на висвітленні змісту загальних ключових положень кримінального права, акцентуючи увагу на аналізі чинного кримінального законодавства.

Слід також звертати увагу на найбільш важливі та актуальні для студентів питання, що стосуються доктрини кримінального права, а також практики застосування відповідних інститутів і кримінально-правових норм Загальної частини.

Викладаючи лекційний матеріал, варто, по можливості, уникати вживання дрібних реквізитів (дата, номер) нормативних та інших документів, невиправданого або надмірного теоретизування, оскільки воно, як правило, не завжди сприймається студентами, заважає ефективному засвоєнню навчального матеріалу. Проте слід враховувати, що окремі правові поняття та категорії можуть вимагати додаткового пояснення для студентів.

На лекційних та семінарських заняттях доцільно використовувати графічний матеріал, який дозволяє наочно показати структуру кримінально-правових відносин, кримінального законодавства, ознак злочину або елементів його складу, а також охарактеризувати функціональні, причинно-наслідкові, кореляційні, системно-структурні та інші зв'язки певних інститутів кримінального права або кримінально-правових норм.

Організовуючи дискусію на семінарському занятті, викладач повинен залучати до обговорення питання чи проблеми якомога більшу кількість

студентів академічної групи, в тому числі і не лише найбільш активнішу її частину. При цьому дискусію слід спрямовувати у конструктивному напрямі.

На семінарські заняття, серед іншого, доцільно виносити правові питання, які мають практичне значення для студентів. Також з навчальною метою бажано застосовувати моделювання конкретних життєвих ситуацій з певним юридичним змістом, зокрема розгляд конкретних кримінальних правопорушень. Виступаючи в якості учасників таких ситуацій, розв'язуючи практичні завдання, оцінюючи конкретні обставини, студенти зможуть краще засвоїти навчальний матеріал, виробити практичні навички застосування своїх правових знань.

Готуючись до семінарського заняття, студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, ознайомитись зі змістом матеріалу підручника. При виникненні питань, виявленні неясних положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарі студенти не повинні залишатись пасивними спостерігачами, а активно включатись у обговорення питання.

Якщо студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки до кожного семінарського заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й заощадити зусилля під час семестрового контролю.

Важливим у належній підготовці студента є вироблення в нього вміння працювати із законодавством, іншими нормативно-правовими актами та документами, які мають юридичне значення. Ознайомлюючись із кодексом, законом, постановою, інструкцією, слід, насамперед, намагатись виявити сферу їх застосування (тобто, зміст суспільних відносин, які ними врегульовуються), мету і завдання їх створення, наскільки детально певний нормативний акт врегульовує відповідні відносини. Необхідно ознайомитись зі структурою документа, намагаючись зрозуміти логіку його побудови (тобто, викладення нормативного матеріалу) і зміст основних положень.

Такий аналіз дозволить студенту не лише краще засвоїти інформацію, що міститься в документі, але й в подальшому швидше знаходити потрібну правову норму при виникненні, наприклад, певного практичного юридичного питання. На заняттях викладач має давати загальну характеристику основних нормативно-правових актів, які стосуються теми заняття, наочно розкривати їх структуру і зміст головних положень.

Якщо студента у процесі його самостійної роботи або аудиторних занять зацікавило певне конкретне питання чи проблема, доцільно дослідити її детальніше, зокрема шляхом виконання реферату з цієї проблематики. Написання реферату не повинно ґрунтуватись лише на матеріалі лекції або

підручника, необхідно використовувати додаткову, зокрема наукову літературу, доступні нормативно-правові акти, публікації у періодичних виданнях, судову практику тощо. Підготовка реферату має на меті сприяти розширенню і поглибленню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвитку навичок самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, слугує формуванню вміння використовувати знання для вирішення практичних завдань.

Зміст реферату повинен відображати творчий підхід до розкриття проблеми, демонструвати власну позицію автора, а також містити пропозиції щодо вдосконалення кримінального законодавства та практики його застосування.

Реферат виконується студентами самостійно із забезпеченням необхідних консультацій з окремих питань з боку викладача.

12. Рекомендована література

12.1. Базова

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1452632787799587> (дата звернення: 05.05.2020 р.)
2. Кримінальний кодекс України (Прийнятий 5 квітня 2001 р. на сьомій сесії Верховної Ради). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print> (дата звернення: 05.05.2020 р.)
3. Кримінальне право України. Загальна частина : підручник / В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, В. І. Борисов та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна, В. І. Борисова. 6 вид., перероб. і допов. Х.: Право, 2020. 584 с.
4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / За заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Т. 1 : Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. Х.: Право, 2013. 376 с.
5. Кримінальне право : Навчальний посібник / О. О. Дудоров, М. І. Хавронюк; за заг. ред. М. І. Хавронюка. К. : Ваіте, 2014. 944 с.
6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Грищук, А. В. Савченко та ін.; за заг ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. К. : Юрінком Інтер, 2017. 1104 с.
7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Бойко А. М., Брич Л. П., Задоя К. П., Мельник М. І., Письменський Є. О., Ришелюк А. М. та ін. Вид. 11, К.: Дакор, 2019. 1360 с.

12.2. Допоміжна

До теми 1.1. Поняття та загальна характеристика кримінального права України

1. Берзін П. С. Київська школа кримінального права (1834-1960 рр.) : історико-правове дослідження : монографія : КНТ, 2008. 436 с.
2. Гацелюк В. А. Реализация принципов уголовного права Украины : проблемы и перспективы / МВД Украины, Луган. акад. внутр. дел 10-летия

- независимости Украины [Науч. ред. канд. юрид. наук, доц. Ю. А. Кучер]. Луганск: РИО ЛАВД, 2003. 152 с.
3. Велика українська юридична енциклопедія. У 20 т. Т. 17 : Кримінальне право / редкол.: В. Я. Тацій (голова), В. І. Борисов (заст. голови) та ін.; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2017. 1064 с.
 4. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій / вступне слово д.ю.н., проф. О. О. Дудоров. К.: Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
 5. Воробей П. А., Коржанський М. Й., Щупаковський П. М. Завдання і дія кримінального закону. К.: Генеза, 1997. 157 с.
 6. Келина С. Г., Кудрявцев В. Н. Принципы советского уголовного права. М. : Наука, 1988. 174 с.
 7. Коржанський М. Про принципи уголовного права України. *Право України*. 1995. № 11. С. 69-72.
 8. Кримінальне право України : Практикум : Навч. посіб. / П. П. Андрушко, С. Д. Шапченко та ін. ; За ред. С. С. Яценка. 2-е вид., перероб. і допов. К. : Юрінком Інтер, 2004. 592 с.
 9. Новий Кримінальний кодекс України : Питання застосування і вивчення: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. [Харків] 25-26 жовт. 2001 р. / Редкол.: Сташис В. В. (голов. ред.) та ін. К.- Х.: «Юрінком Інтер», 2002. 272 с.
 10. Панов М. І. Понятійний апарат кримінального права та його наукове і практичне значення. Харків : Право, 2018. 48 с.
 11. Правова система України : історія, стан та перспективи : у 5 т. / В. В. Сташис, А. П. Закалюк, В. В. Голіна та ред. / В. Я. Тацій (голова редкол. вид.). Т. 5 : Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні. Х. : Право, 2008. 839 с.
 12. Фріс П. Л. Кримінально-правова політика Української держави : теоретичні, історичні та правові проблеми. К. : Атіка, 2005. 331 с.
 13. Хавронюк М. І. Історія кримінального права європейських країн : монографія. К. : Істина, 2006. 192 с.
 14. Харитонова О. В. Кримінально-правові погляди О. Ф. Кістяківського : наукова спадщина та її значення для сучасних кримінально-правових досліджень : монографія. Х. : Право, 2010. 251 с.
 15. Хохлова І. В., Шем'яков О. П. Кримінальне право зарубіжних країн (в питаннях та відповідях): Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 256 с.
 16. Чугунніков І. І. До питання про предмет кримінально-правового регулювання. *Вісник Верховного Суду України*. 2000. № 6. С. 45-48.
 17. Шапченко С. Д. Принцип верховенства права і Кримінальний кодекс України 2001 року : деякі теоретичні, законодавчі та правозастосовчі проблеми. *Законодавство України : Науково-практичні коментарі*. 2002. № 5. С. 85-92.

До теми 1.2. Джерела кримінального права України

1. Блум М. И., Тилле А. А. Обратная сила закона. Действие советского

- уголовного закона во времени. М. : Юрид. лит., 1969. 136 с.
2. Браинин Я. М. Уголовный закон и его применение. М. : Юрид. лит., 1967. 270 с.
 3. Грищук В. К. Кодифікація кримінального законодавства України : проблеми історії і методології. Л. : Світ, 1992. 166 с.
 4. Загиней З. А. Кримінально-правова герменевтика: монографія. Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2015. 380 с.
 5. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах, 1959 рік, та Додатковий протокол 1978 року до Конвенції. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. С. 346-360.
 6. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 рік, Додатковий протокол 1975 року та Другий додатковий протокол 1978 року до Конвенції. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13. С. 324-343.
 7. Кістяківський О. Ф. Елементарний підручник загального кримінального права з детальним викладом засад російського кримінального законодавства. Загальна частина. 3-вид. передрук. Репр. вид. К.: Вид. Паливода А.В., 2009. 906 с.
 8. Конвенция о правовой помощи и правовых отношениях по гражданским, семейным и уголовным делам (Кишинев, 7 октября 2002 года) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_619 (дата звернення: 05.05.2020 р.).
 9. Конвенція про захист прав людини та основних свобод від 4 листопада 1950 року. *Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі*. К., 1999. Вип. 1. С. 25-42.
 10. Лихова С. Я. Актуальні проблеми співвідношення поняття «кримінальний закон» та інших джерел кримінального права (відповідно до проекту КК України). *Законодавство України : проблеми та перспективи*. К., 2002. Вип. 2. С. 22-26.
 11. Михайленко П. П. Нариси з історії кримінального законодавства Української РСР / Б. М. Бабій (відп. ред.). К.: АН УРСР, 1959. 438 с.
 12. Навроцький В. О. Наступність кримінального законодавства України. К., 2001.
 13. Огородник А. Оціночні поняття в структурі норм кримінального права. *Право України*. 2000. № 1. С. 103-108.
 14. Панов М. І. Джерела кримінального права: поняття, види, правове значення. *Право України*. 2017. № 6. С. 80-85.
 15. Пономаренко Ю. А. Чинність і дія кримінального закону в часі : Монографія. К.: Атіка, 2005. 288 с.
 16. Таганцев Н. С. Русское уголовное право : Лекции. Часть общая ; Т. 1. М. : Наука, 1994. 380 с. ; Т. 2. М.: Наука, 1994. 393 с.
 17. Права, за якими судиться малоросійський народ. 1743. Відповід. ред. Ю. С. Шемшученко. НАН України. К., 1997. 549 с.
 18. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень статті 58 Конституції України, статей 6, 81 Кримінального кодексу України (справа про зворотню дію кримінального закону в часі) від

19 квітня 2000 р. №6-рп/2000. *Офіційний вісник України*. 2000. № 39. Ст. 1662.

До теми 1.3. Поняття та підстави кримінальної відповідальності

1. Багрий-Шахматов Л. В. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и формы ее реализации. Одесса. : Юрид. лит., 2000. 412 с.
2. Брайнин Я. М. Уголовная ответственность и ее основание в советском уголовном праве. М. : Юрид. лит., 1963. 275 с.
3. Грищук В. К. Філософсько-правове розуміння відповідальності людини : монографія. Хмельницький : Хмельницький ун-т управління та права, 2012. 736 с.
4. Коржанський М. Й. Проблеми кримінального права : монографія. Д.: Юрид. акад. мін-ва внутр. справ, 2003. 200 с.
5. Кругликов Л. Л., Васильевский А. В. Дифференциация ответственности в уголовном праве. СПб. : Юрид. центр Пресс, 2003. 298 с.
6. Малахов В. П. Основания уголовной ответственности. К. : Укр. акад. внутр. дел. 1994. 192 с.
7. Меркулова В. О. Кримінальна відповідальність : окремі теоретичні та соціально-правові аспекти : монографія. О. : ОЮІ ХНУВС, 2007. 224 с.
8. Пащенко О. О. Соціальна обумовленість закону про кримінальну відповідальність : монографія. Харків: Юрайт, 2018. 446 с.
9. Савченко А. В., Шуляк Ю. Л. Кримінальне право України. Загальна частина (у схематичних діаграмах) : посібник / За заг. ред. к.ю.н., доц. В. В. Чернея. К.: Видавництво ТОВ «НВП» Інтерсервіс», 2013. 160 с.
10. Сердюк П. П. Теоретичні й методологічні проблеми сучасного кримінального права : монографія. Запоріжжя : Акцент Інвест-Трейд, 2012. 800 с.
11. Сучасне кримінальне право України : нормативно-правові документи та судово-слідча практика : Хрестоматія / Упоряд. А. В. Савченко та ін. ; за заг. ред. В. В. Кузнецова. К. : Вид. Паливода А. В., 2005.
12. Соловій Я. Щодо визначення меж кримінальної відповідальності. *Право України*. 1995. № 12. С. 52-54.

До теми 1.4. Поняття злочину та його види

1. Герцензон А. А. Понятие преступления в советском уголовном праве. М. : Госюриздат, 1955. 55 с.
2. Дурманов Н. Д. Понятие преступления. М. ; Л. : Изд-во Академии наук СССР, 1948. 311 с.
3. Клименко В. Класифікація злочинів у кримінальному законодавстві *Юридичний вісник України*. 9-15 черв. 2001 р. № 23 (311). С. 5.
4. Кривоченко Л. М. Класифікація злочинів за ступенем тяжкості у Кримінальному кодексі України : монографія. К.: Юрінком Інтер, 2010. 120 с.
5. Кривошеин П. К. Преступление : Историческое исследование. К. : УАВД, 1993. 72 с.
6. Козлов А. П. Понятие преступления. СПб. : Изд-во «Юрид. центр Пресс»,

2004. 819 с.
7. Микитчик О. В. Філософія злочину : монографія. К.: Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006. 188 с.
 8. Основания уголовно-правового запрета : Криминализация и декриминализация / В. Н. Кудрявцев и др., А. М. Яковлев (отв. ред.). М. : Наука, 1982. 303 с.
 9. Севастьянова Т. Є. Кримінально-правова характеристика взаємозв'язку понять малозначності діяння та декриміналізації протиправних посягань. *Держава і право*. 2001. № 12. С. 492-495.
 10. Чубарев В. Л. Тяжкість злочинного діяння. К.: Вища шк., 1992. 168 с.

До теми 2.1. Склад злочину та кваліфікація злочинів

1. Андрушко П. П. Кваліфікація злочинів : поняття та види. *Вісник прокуратури*. 2003. № 12. С. 48-55.
2. Брайнін Я. М. Основні питання загального вчення про склад злочину. К. : Вид-во Київського ун-ту, 1964. 189 с.
3. Бурчак Ф. Г. Кваліфікація преступлений. К. : Политиздат Украины, 1985. 120 с.
4. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. / за ред.. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. К. : Істина, 2010. 430 с.
5. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів : навч. посіб. К. : Атіка, 2002. 640 с.
6. Козлов А. П. Общая теория квалификации преступлений : учеб. пособие. Красноярск : Изд-во КрасГАУ, 2010. 604 с.
7. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации преступлений. М. : Юристь, 1999. 304 с.
8. Куринов Б. А. Научные основы квалификации преступлений : учеб. пособие М. : Изд-во МГУ, 1984. 181 с.
9. Маляренко В. Т. Про кваліфікацію діяння при порушенні кримінальної справи. *Вісник Верховного Суду України*. 2000. № 5. С. 39-43.
10. Марін О. К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм : монографія. К. : Атіка, 2003. 224 с.
11. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації : навч. посібник. К. : Юрінком Інтер, 2009. 512 с.
12. Строган А. Ю. Склад злочину як підстава кримінальної відповідальності : навч. посіб. К. : Атіка, 2007. 424 с.
13. Тарарухин С. А. Квалификация преступлений в судебной и следственной практике. К. : Юринком, 1995. 208 с.
14. Трайнин А. Н. Общее учение о составе преступления. М. : Госюриздат, 1957. 363 с.
15. Кузнецов В. В., Савченко А. В. Теорія кваліфікації злочинів : підручник. 4-те вид., перероб. К. : Алерта, 2012.
16. Марітчак Т. М. Помилки у кваліфікації злочинів / Т. М. Марітчак ; В. О. Навроцький (наук. ред.). К. : Атіка, 2004. 186 с.

До теми 2.2. Об'єкт злочину

1. Коржанський М. Й. Об'єкт і предмет злочину. Д. : Ліра ЛТД, 2005. 252 с.
2. Коржанский М. И. Предмет преступления (понятие, виды и значение для квалификации) : учебное пособие. Волгоград : МВД СССР. Высшая следственная школа. НИИ и РИО, 1976. 56 с.
3. Никифоров Б. С. Объект преступления по советскому уголовному праву. М. : Госюриздат, 1960. 229 с.
4. Новоселов Г. П. Учение об объекте преступления. Методологические аспекты. М. : Изд-во НОРМА, 2001. 208 с.
5. Музика А. А., Лащук Є.В. Предмет злочину : теоретичні основи пізнання : монографія. К. : ПАЛИВОДА А. В., 2011. 192 с.
6. Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження) / за заг. ред. Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова. Х. : Вид-во Кроссруд, 2008.
7. Сенаторов М. В. Потерпілий від злочину в кримінальному праві / В. І. Борисов (ред.). Х. : Право, 2006. 208 с.
8. Тацій В. Я. Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві : монографія. Х. : Право, 2016. 256 с.
9. Фесенко Є. В. Об'єкт злочину під кутом зору теорії цінностей, а також опонентів цієї концепції. *Адвокат*. 2003. № 6. С. 9-12.

До теми 2.3. Об'єктивна сторона злочину

1. Берзін П. С. Злочинні наслідки : поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення : монографія. К. : Дакор, 2009. 736 с.
2. Берзін П. С. Грошові обчислення в кримінальному праві України : навч. посіб. К. : Вид. Паливода А. В., 2009. 116 с.
3. Зелинский А. Ф. Понятие «преступная деятельность» *Советское государство и право*, 1978. № 10. С. 98-100.
4. Ковалев М. И., Васьков А. А. Причинная связь в советском уголовном праве. М. : Госюриздат, 1958. 72 с.
5. Кудрявцев В. Н. Объективная сторона преступления. М.: Госюриздат, 1960. 244 с.
6. Малинин В. Б. Причинная связь в уголовном праве. СПб.: Изд-во «Юрид. центр Пресс», 2000. 316 с.
7. Мошкош Я. Зміст та об'єктивні форми злочинної дії. *Право України*. 1996. № 11. С. 53-57.
8. Музыка А. А., Багиров С. Р. Причинная связь : уголовно-правовой очерк. Хмельницкий : Изд-во Хмельницкого ун-та управления и права, 2009. 112 с.
9. Панов Н. И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. Х. : Вища шк., 1982. 161 с.
10. Сичов П. Обстановка вчинення злочину: проблемні питання. *Право України*. 1998. № 6. С. 106-107.
11. Тимейко Г. В. Общее учение об объективной стороне преступления. Ростов-на-Дону : Изд-во Ростовского ун-та, 1977. 215 с.
12. Церетели Т. В. Причинная связь в уголовном праве. М. : Госюриздат, 1963. 383 с.
13. Ярмиш Н. М. Дія як ознака об'єктивної сторони злочину (проблеми

психологічної характеристики). Х. : Основа, 1999. 84 с.

14. Ярмыш Н. Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ). Х. : Право, 2003. 512 с.

До теми 2.4. Суб'єкт злочину

1. Грещук В. К., Пасека О. Ф. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: міжнародний досвід та основні теоретичні підходи: наук.-практ. посіб. Київ: Юринком Інтер, 2017. 296 с.
2. Бурдін В. М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження) : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 780 с.
3. Дагель П. С. Учение о личности преступника в советском уголовном праве : учеб. пособие. Владивосток, 1970. 132 с.
4. Зайцев О. В. Обмежена осудність у кримінальному праві України : монографія. Харків : Майдан, 2007. 240 с.
5. Клименко В. А., Первомайський В. Б., Приходько Т. М. Обмежена осудність : поняття, критерії та примусове лікування: монографія. К. : Атіка, 2011. 180 с.
6. Лень В. В. Осудність у кримінальному праві і законодавстві : монографія. Д.: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2008. 180 с.
7. Магарін М. С., Бараненко Д. В. Суб'єкт злочину за новим кримінальним законодавством України ; під ред. Є. Л. Стрельцова. О. : Астропринт, 2001. 104 с.
8. Мельник В. До проблеми обмеженої осудності. *Право України*. 1999. № 1. С. 102-105.
9. Мірошниченко Н., Орловська Н. Обмежена осудність та її законодавче вирішення. *Право України*. 1997. № 7. С. 23-24, 29.
10. Мороз В. Про юридичну оцінку суспільно небезпечних вчинків, скоєних підлітками віком від 11 до 14 років. *Право України*. 1999. № 9. С. 72-75.
11. Приходько Т. Н. Проблемы уменьшенной вменяемости в уголовном праве. О. : Маяк, 1998. 54 с.
12. Приходько Т. Фізіологічний афект - одна з підстав визнання особи обмежено осудною. *Право України*. 2001. № 1. С. 53-55.
13. Смітєнко В., Агафонов Г. Відповідальність юридичних осіб - нагальна потреба кримінально-правового регулювання. *Голос України*. 1996. 5 берез. (№ 43). С. 9.
14. Терентьев В. И. Уголовная ответственность специального субъекта преступления по уголовному праву Украины. Николаев, 2004. 190 с.
15. Трахтеров В. С. Вменяемость и невменяемость в уголовном праве (исторический очерк) : учеб. пособие. Х. : УЮА, 1992. 83 с.
16. Устименко В. В. Специальный субъект преступления. Х.: Высш. шк. Изд- во при ХГУ, 1989. 104 с.

До теми 2.5. Суб'єктивна сторона злочину

1. Авраменко О. В. Стан сильного душевного хвилювання за кримінальним правом України : монографія. Л. : ЛДУВС, 2009. 244с.
2. Вереша Р. В. Вина у кримінальному праві : навчально-методичний вимір :

- навч. посіб. К. : Атіка, 2006. 408 с.
3. Вереша Р. В. Суб'єктивні елементи підстави кримінальної відповідальності: Підручник. Київ: Атіка, 2006. 740 с.
 4. Вереша Р. В. Теоретико-прикладні аспекти суб'єктивної сторони складу злочину : монографія. Київ: Алерта, 2017. 568 с.
 5. Волков Б. С. Мотив и квалификация преступлений. Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1968. 166 с.
 6. Волков Б. С. Проблема воли и уголовная ответственность. Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1965. 135 с.
 7. Воробей П. А. Теорія і практика кримінально-правового ставлення в вину : монографія. К. : Вид-во НАВС України, 1997. 184 с.
 8. Зелинский А. Ф. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении. Х. : Вища шк., 1986.
 9. Осика І., Сафронов С. Доказування мотиву та цілі як ознак суб'єктивної сторони злочину. *Право України*. 1997. № 3. С. 51-52.
 10. Савченко А. В. Мотив і мотивація злочину : монографія. К. : Атіка, 2002. 144 с.
 11. Тарарухин С. А. Установление мотива и квалификация преступления. К. : Вища шк., 1977. 151 с.
 12. Тузов А. П. К вопросу о преступной мотивации. *Радянське право*, 1972. № 7.
 13. Тузов А. П., Тузов Д. А. Неусвідомлене в механізмі антигромадської поведінки. *Право України*. 1999. № 8. С. 86-90.
 14. Якушин В. А. Ошибка и ее уголовно-правовое значение. Казань : Изд-во Казанского ун-та, 1988. 128 с.

До теми 2.6. Стадії злочину

1. Горноста́й А. В. Кримінальна відповідальність за замах на злочин : монографія. Х. : Юрайт, 2013. 332 с.
2. Дурманов Н. Д. Стадии совершения преступления по советскому уголовному праву. М. : Госюриздат, 1955. 211 с.
3. Коржанський М. Замах негідними засобами. *Юридичний вісник України*. 1996. № 1-2 (27-28), 10-17 січня. С. 3.
4. Маслак Н. В. Кримінальна відповідальність за готування до злочину : монографія. Х. : Право, 2010. 232 с.
5. Омельченко Г. Про кваліфікацію дій, пов'язаних з відмовою від повторення замаху на злочин. *Юридичний вісник України*. 1996. № 24 (50), 12-19 черв. С. 11-14.
6. Тихий В. П. Питання застосування норм Кримінального кодексу України щодо стадій злочину. *Законодавство України : Науково-практичні коментарі*. 2002. № 1.
7. Тихий В. П. Стадії вчинення злочину : конспект лекцій. Х. : НЮАУ, 1996. 30 с.
8. Цвіліховський Л. Кваліфікація дій, пов'язаних з відмовою від повторення замаху на злочин : коментар судової практики з кримінальних справ. *Бюлетень законодавства і юридичної практики України*. 1996. № 6. С. 5-6.

До теми 3.1. Співучасть у злочині

1. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05/print> (дата звернення: 05.05.2020 р.).
2. Абакумова Ю. В. Інститут співучасті в кримінальному праві України : природа, сутність, сучасні проблеми визначення : монографія ; за ред. В. Г. Лукашевича. Запоріжжя : КПУ, 2012. 320 с.
3. Бурчак Ф. Г. Соучастие : социальные, криминологические и правовые проблемы. К. : Вища школа, 1986. 208 с.
4. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за створення злочинних об'єднань та участь у них : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 928 с.
5. Гуторова Н. А. Соучастие в преступлении по уголовному праву Украины : учеб. пособие. Х. : ООО Рубикон, 1997. 104 с.
6. Деякі питання провадження у справах про злочини, вчинені організованими злочинними угрупованнями. *Вісник Верховного Суду України*. 2001. С. 29-40.
7. Єфремов С. Криміналізація організованої злочинної діяльності у чинному Кримінальному кодексі України. *Право України*. 2003. № 9. С. 95-99.
8. Кваша О. Організатор злочину. Кримінально-правове та криминологічне дослідження : монографія. К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2003. 216 с.
9. Лемешко О. М. Кримінально-правова оцінка потурання вчиненню злочину. Харків : ПП «ФІНН», 2003. 160 с.
10. Мельник М. І. Види співучасників за новим Кримінальним кодексом України. *Право України*. 2001. № 11. С. 69-74.
11. Митрофанов І. І., Слободяник Т. М. Кримінальна відповідальність осіб, які вчинили злочин у співучасті: монографія. Кременчук: Видавництво ПП Щербатих О. В., 2009. 280 с.
12. Новицький Г. В. Поняття і форми співучасті у злочині за кримінальним правом України : наук.-практ. посіб. К.: Вища школа, 2001. 96 с.
13. Шапченко С. Д. Деякі питання тлумачення та застосування статті 28 Кримінального кодексу України. *Законодавство України : Науково-практичні коментарі*. 2002. № 3. С. 116-124.
14. Христова Ю. В. Кримінальна відповідальність за групові злочини : монографія. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 168 с.

До теми 3.2. Повторність, сукупність та рецидив злочинів

1. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки : постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Бажанов М. И. Множественность преступлений по уголовному праву Украины. Х. : Право, 2000. 128 с.
3. Зінченко І. О., Тютюгін В. І. Одиначні злочини: поняття, види, кваліфікація

: монографія. Х. : Вид-во «ФІНН», 2010. 256 с.

4. Зінченко І. О., Тютюгін В. І. Множинність злочинів : поняття, види, призначення покарання : монографія. Х. : «ФІНН», 2008. 336 с.
5. Колос О. В. Повторність злочинів у кримінальному праві України : монографія. Ірпінь : УДФСУ, 2018. 304 с.
6. Кривошеин П. К. Повторность в советском уголовном праве (теоретические и практические проблемы). К. : Вища школа, 1990. 159 с.
7. Марін О. К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм : монографія. К. : Атіка, 2003. 224 с.
8. Скоков С. Рецидивна злочинність та ефективність покарання у вигляді позбавлення волі. *Право України*. 1999. № 2. С. 84, 85, 91.
9. Созанський Т. І. Кваліфікація сукупності злочинів: монографія. Львів: Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2012. 240 с.

До теми 3.3. Обставини, що виключають злочинність діяння

1. Про судову практику у справах про необхідну оборону : постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001700-02> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Андрушко П. П. Виконання професійних та службових функцій як обставина, що виключає суспільну небезпечність чи протиправність діяння. *Проблеми правознавства*. К. : Либідь. 1991. вип. 52. С. 74-81.
3. Баулин Ю. В. Право граждан на задержание преступника. Харьков, 1986.
4. Баулін Ю. В. Обставини, які виключають злочинність діянь. Х. : Основа. 1991. 359 с.
5. Баулин Ю. В. Причинение вреда с согласия «потерпевшего» как обстоятельство, исключающее преступность деяния. Х.: Изд-во «Кроссруд», 2007. 96 с.
6. Вирішення судами питань, пов'язаних із кримінально-правовою оцінкою діянь особи, що віддала чи виконала злочинний наказ (за матеріалами узагальнення судової практики). *Вісник Верховного Суду України*. 1999. № 3. С. 33-39.
7. Володарський В. Проблемні питання необхідної оборони. *Право України*. 1998. № 11. С. 118-122.
8. Гельфанд И. А., Куц Н. Т. Необходимая оборона. К. : КВШ МВД УССР, 1962. 228 с.
9. Діденко В. П. Обставини, що виключають злочинність діяння: Лекція. К. : Українська академія внутрішніх справ, 1993. 40 с.
10. Домахин С. А. Крайняя необходимость по советскому уголовному праву. М. : Госюриздат, 1955. 79 с.
11. Дячук С. І. Виконання наказу чи розпорядження у кримінальному праві (основні поняття, проблеми кваліфікації, удосконалення законодавства). К. : Атіка, 2001. 176 с.
12. Козак В. Н. Вопросы теории и практики крайней необходимости. Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1981. 154 с.
13. Мисливий В. А. Крайняя необходимость как обставина, що виключає

злочинність діяння у сфері дорожнього руху. Науковий вісник Дніпроп. юрид. ін-ту МВС України. Д. : Наука і освіта, 2002. № 2. С. 66-73.

14. Осадчий В. Співвідношення права на застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів, заходів фізичного впливу та права на необхідну оборону, затримання злочинця в діяльності правоохоронних органів. *Право України*. 1998. № 1. С. 69-67.
15. Осадчий В. І. Удосконалення права на необхідну оборону - підвищення рівня безпеки особи. *Проблеми кримінально-правових наук : історія, сучасність, міжнародний досвід (пам'яті професора П. П. Михайленка) : тези доп. наук.-теорет. конф.* К. : Київський нац. ун-т внутр. справ, 2009. С. 59-68.
16. Підкоритова Л. Кваліфікація перевищення меж заподіяння шкоди злочинцю при його затриманні. *Право України*. 1999. № 8. С. 65-67.
17. Примаченко В. Ф. Затримання особи, яка вчинила злочин, як обставина, що виключає злочинність діяння : навч. посібник. Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 80 с.

До теми 3.4. Звільнення від кримінальної відповідальності

1. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності : постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005 № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-05/print> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Баулін Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності : монографія. К. : Атіка, 2004. 296 с.
3. Губська О. Амністія і помилування за українським законодавством. *Юридичний вісник України*. 2001. № 47 (335), 24-30 листопада. С. 7.
4. Житний О. О. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Х., 2004.
5. Козак О. С. Ефективність звільнення від кримінальної відповідальності в Україні : монографія. К. : Освіта України, 2009. 204 с.
6. Мандриченко Ж. В. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим : монографія / В. О. Туляков (ред.). Одеса: Фенікс, 2009. 228 с.
7. Матюшенко Р. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. *Право України*. 2002. № 8. С. 99-101.
8. Михайленко О. Звільнення від кримінальної відповідальності. *Юридичний вісник України*. 2002. № 23 (363), 8-14 черв. С. 6-7.
9. Скибицкий В. В. Освобождение от уголовной ответственности и отбывания наказания. К. : Наукова думка, 1987. 183 с.
10. Усатий Г. О. Кримінально-правовий компроміс. К.: Атіка, 2001. 128 с.
11. Хряпінський П. В. Заохочувальні норми у кримінальному законодавстві України : навч. пос. К. : Центр учбової літератури, 2008. 192 с.

До теми 4.1. Покарання та його мета

1. Безверхов А. Г., Жуков А. В. Теории наказания (в истории философской мысли) : учеб. пособие. Самара : Самарский ун-т, 2001. 48 с.

2. Денисова Т.А. Покарання: кримінально-правовий, кримінологічний та кримінально-виконавчий аналіз : монографія. Запоріжжя : КПУ, 2007. 287 с.
3. Дзигарь А. Л. Уголовные наказания: эволюция и перспективы. Краснодар : Южный ин-т менеджмента, 2001. 201 с.
4. Карпец И.И. Наказание. Социальные, правовые и криминологические проблемы. М.: Юрид. Лит., 1973. 288 с.
5. Кримінально-правові заходи в Україні : підручник / за ред. проф. О. В. Козаченка. Миколаїв: Іліон, 2015. 216 с.
6. Мельник М. Суть кримінальної відповідальності не в суворості покарання, а в його невідворотності. Закон і бізнес. 1998. 23 груд. (№ 53). С. 13.
7. Мицкевич А. Ф. Уголовное наказание : понятие, цели и механизмы. СПб. : Изд-во Р. Асланова "Юрид. центр Пресс", 2005. 327 с.
8. Ной И. С. Сущность и функции наказания в советском государстве: Политико-юрид. исслед. Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1973. 192 с.
9. Полубинская С. В. Цели уголовного наказания. М.: Наука, 1990. 142 с.
10. Фролова Е. Г. Понятие наказания, его цели и система. Донецк, 1991.
11. Фролова Е. Г. Системы уголовных наказаний зарубежных стран : лекція. Донецк: ДонГУ, 1992. 172 с.

До теми 4.2. Система та види покарань

1. Єрмак О. В., Куц В. М. Конфіскація як засіб кримінально-правового регулювання. Монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2018. 232 с.
2. Костицький В. Проблеми смертної кари в Україні. *Право України*. 1997. № 3. С. 26-29.
3. Орловський О. Про застосування смертної кари на території колишнього СРСР. *Право України*. 1998. № 2. С. 70-72.
4. Попрас В. О. Штраф як вид покарання за кримінальним правом України : монографія. Х. : Право, 2009. 221 с.
5. Практика застосування судами конфіскації майна. *Вісник Верховного Суду України*. 2000. № 3. С. 13-22.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 24, 58, 59, 60, 93, 190-1 Кримінального кодексу України в частині, що передбачає смертну кару, від 29.12.1999 р. № 11-рп/99. *Офіційний вісник України*. 2000. № 4. Ст. 126.
7. Свида Т. О. Смертна кара як вид кримінального покарання в контексті захисту прав людини: історія та сучасність. Ужгород : Патент, 2000. 168 с.
8. Трубников В. М., Шинкарьов Ю. В. Арешт як вид кримінального покарання та особливості його застосування: монографія. Х.: Харків юридичний, 2007. 288 с.
9. Тютюгин В. И. Лишение права занимать определенные должности как вид наказания по советскому уголовному праву. Х.: Вища шк., 1982. 145 с.
10. Шапченко С. Д. Скасування смертної кари: проблем побільшало. *Юридичний вісник України*. 2000. 17-23 серпня. С. 25-29.

До теми 4.3. Призначення покарання

1. Про практику призначення судами кримінального покарання : постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2003 № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03/print> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.12.1996 № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-96> (дата звернення: 05.05.2020).
3. Горбач Л. С., Колб О. Г. Загальні засади призначення кримінальних покарань в Україні : навч. посібник. Луцьк : РВВ "Вежа", 2006. 241 с.
4. Кримінальні покарання в Україні : статистичний огляд / О. Букалов (упоряд.). Донецьк : Донецький Меморіал, 2007. 36 с.
5. Музика А. А., Горох О. П. Покарання та його застосування за злочини проти здоров'я населення: монографія. К.: ПАЛИВОДА А.В. 2012. 404 с.
6. Назимко Є. С. Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України: монографія. Донецький юридичний інститут ВС України. Донецьк: Вид-во «Ноулідж». 2014. 370 с.
7. Овчаренко Д. А. Покарання як соціальне та правове явище: філософсько-правові аспекти : монографія. К.: ПАЛИВОДА А.В., 2015. 266 с.
8. Омельченко Г. Неправильне застосування закону або призначення невідомого покарання. *Юридичний вісник України*. 1996. № 34 (60), 22-28 серп. С. 29-31.
9. Полтавець В. В. Загальні засади призначення покарання за кримінальним законодавством України. Луганськ : РВВ ЛАВС, 2005. 240 с.
10. Хоменко М. Г., Гаврилова Л. В., Солоткий С. А. Практика призначення судами кримінального покарання. *Вісник Верховного Суду України*. 2002. № 5. С. 53-60.
11. *Енциклопедія уголовного права* / С. А. Велиев, А. В. Савенков, Л. Л. Кругликов и др. ; В. Б. Малинин (отв. ред.). Т. 9 : Назначение наказания. СПб. : Издание проф. Малинина, 2008. 911 с.

До теми 4.4. Звільнення від покарання та його відбування

1. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-02> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Про застосування амністії в Україні : Закон України від 01.10.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/96-%D0%B2%D1%80/print> (дата звернення: 05.05.2020).
3. Про практику застосування судами законодавства про звільнення від відбування покарання засуджених, які захворіли на тяжку хворобу : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 28.09.1973р. № 8. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-73> (дата звернення: 05.05.2020).
4. Положення про порядок здійснення помилування : Указ Президента України від 21.04.2015 р. № 223. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223/2015> (дата звернення: 05.05.2020).

5. Горох О. П. Сучасні кримінально-правові проблеми звільнення від покарання та його відбування : монографія. Київ: ВД «Дакор». 2019. 676 с.
6. Письменський Є. О. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія. Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2011. 388 с.

До теми 4.5. Судимість

1. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 грудня 2003 р. № 16. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0016700-03> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Голіна В. В. Судимість: монографія. Х.: Харків юридичний., 2006. 383 с.
3. Письменський Є. О. Інститут судимості в кримінальному праві України : монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2008. 216 с.
4. Расюк А. О. Судимість та правові наслідки її реалізації. *Вісник академії адвокатури України*. Число 2 (15). 2009. С.102-108.
5. Тютюгин В. Некоторые вопросы погашения судимости. *Советская юстиция*. 1984. № 9. С. 14-15.

До теми 4.6. Обмежувальні заходи

1. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) : довідник для членів парламенту / Парламентська мережа «Жінки вільні від насильства». URL: <https://rm.coe.int/1680096e45> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 06.12.2017 р. № 2227-19. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2227-19/paran6#n6> (дата звернення: 05.05.2020).
3. Блага А. Б. Насильство як правова категорія. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 3. С. 285-292. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2013_3_39 (дата звернення: 05.05.2020).
4. Яценко А. Н. Обмежувальні заходи, що застосовуються до осіб, які вчинили домашнє насильство: порівняльний аналіз кримінального законодавства України й окремих європейських країн. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2018. № 2 (19). С. 35-44.
5. Крикливець Д. Є. Обмежувальні заходи за Кримінальним кодексом України: перспективи застосування. *Порівняльно-аналітичне право*. № 2. 2018. С. 298-301. URL: http://pap.in.ua/2_2018/89.pdf (дата звернення: 05.05.2020).

До теми 4.7. Інші заходи кримінально-правового характеру

1. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування : Постанова Пленуму Верховного Суду

- України від 03.06.2005 р. № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-05> (дата звернення: 05.05.2020).
2. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.05.2006 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-06> (дата звернення: 05.05.2020).
 3. Бурдін В. М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні. К.: Атіка. 2004. 240 с.
 4. Лень В. В., Книга М. М. Примусові заходи медичного характеру : історія, стан, тенденції. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2010. 212 с.
 5. Музика А. А. Примусові заходи медичного і виховного характеру. К. : НАВС України, 1997. 127 с.
 6. Юношев О. В. Примусове лікування від наркоманії : за і проти (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) : монографія. Донецьк : ДЮІ ЛДУВС, 2007. 256 с.

До теми 4.8. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб

1. Гріщук В. К., Пасека О. Ф. Кримінальна відповідальність юридичних осіб: міжнародний досвід та основні теоретичні підходи : наук.-практ. посіб. Київ: Юринком Інтер, 2017. 296 с.
2. Дудоров О. О. Проблеми юридичної особи як суб'єкта злочину та її вирішення у проектах КК України. *Вісник Академії правових наук України*. Х. : Право. 1999. вип. 2 (17). С. 133-142.
3. Осадчий В. І., Кісілюк Є. М. Проблеми встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Теоретично-прикладні проблеми протидії організованій злочинності та злочинам терористичної спрямованості»*. Львів. юрид. ін-т, 8-9 квітня 2005 року. 2005. Ч. 1. С. 64-71.
4. Пономаренко Ю. А. Юридична особа як суб'єкт кримінальної відповідальності. *Актуальні проблеми правознавства України*. Х. : Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 1996. С. 57-58.
5. Савченко А. В. Юридична особа як суб'єкт злочину : Питання реформування кримінального законодавства. *Реформування правової системи України : Проблеми і перспективи розвитку в контексті європейських інтеграційних процесів*. Міжнародна науково-практична конференція. Збірник наукових праць. К. : Національна академія управління, 2004. Ч. 2. С. 464-469.
6. Смітєнко В., Агафонов Г. Відповідальність юридичних осіб - нагальна потреба кримінально-правового регулювання. *Голос України*. 1996. 5 берез. (№ 43). С. 9.

До теми 4.9. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх

1. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січня 1994 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995.

- № 6. Ст. 35.
2. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх : постанова Пленуму Верховного Суду України від 16.04.2004 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04/print> (дата звернення: 05.05.2020).
 3. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру : постанова Пленуму Верховного Суду України від 15.05.2006 р. № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-06/print> (дата звернення: 05.05.2020).
 4. Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27.02.2004 р. № 2.
 5. Бурдін В. М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні : монографія. К. : Атіка, 2004. 240 с.
 6. Кравченко О. Питання, що виникають у судовій практиці по застосуванню до неповнолітніх примусових заходів виховного характеру. *Право України*. 1999. № 10. С. 29-30.
 7. Музика А. А. Примусові заходи медичного і виховного характеру. К. : НАВС України, 1997. 127 с.
 8. Назимко Є. С. Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України (нарис з методології дослідження) : монографія. Донецький юридичний інститут МВС України. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2014. 370 с.
 9. Юзікова Н. С. Проблема кримінально-правового захисту інтересів неповнолітніх. Дн.: Дніпроп. ун-т. 1999. 171 с.
 10. Ягодинський В. Вирішення кримінальних справ про суспільно небезпечні діяння, вчинені особами, які не досягли віку кримінальної відповідальності. *Право України*. 2001. № 11. С. 92-95.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-сайт судової влади України <http://court.gov.ua/>
3. Офіційний веб-сайт МВС України <http://mvs.gov.ua/>
4. Веб-сайт Нормативні акти України <http://www.nau.kiev.ua/>
5. Веб-сайт Пошуковий сервер українського законодавства LIGA <http://www.liga.net/>
6. Веб-сайт Українське законодавство на англійській мові <http://www.welkometo.kiev.ua/>

Додаток 1

до робочої програми кредитного модуля
«Кримінальне право (Загальна частина)»

Варіанти завдань для виконання домашньої контрольної роботи**Варіант 1****Теоретичне завдання**

1. Поняття кримінального права, його ознаки, предмет, завдання та функції.
2. Поняття, види та стадії вчинення злочину.

Задача. Гордієнко надав своєму знайомому Зінченку у борг 50 тис. гривень для придбання квартири за умови, що той поверне гроші через рік. За збігом вказаного строку Зінченко, незважаючи на неодноразові нагадування, грошовий борг не повернув. Гордієнко в черговий раз прийшов до Зінченка з вимогою повернення грошей, але той відповів відмовою. Гордієнко вбив Зінченка і, вилучивши з його робочого стола вказану вище суму боргу, залишив місце вчинення злочину.

Яким був мотив вбивства, вчиненого Гордієнком, що буде вказаний у вирокі суду? Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 2**Теоретичне завдання**

1. Принципи кримінального права.
2. Добровільна відмова від вчинення злочину та її кримінально-правове значення.

Задача. Чорнокнижна з метою покататися верхи незаконно заволоділа конем, який належав цирковій трупі. Проскакавши на коні декілька кілометрів вдовж автомагістралі, вона залишила його на пасовиську біля річки. Слідчий національної поліції повідомив Чорнокнижній про підозру у злочині, передбаченому ч. 1 ст. 289 КК України, як незаконне заволодіння транспортним засобом. При цьому він вказав у постанові, що кінь за аналогією може бути прирівняний до транспортного засобу та розглядатися як предмет вказаного злочину.

Чи правильним є рішення слідчого? Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 3**Теоретичне завдання**

1. Поняття, ознаки та структура кримінального закону.
2. Поняття та ознаки співучасті в кримінальному праві. Види співучасті.

Задача. Грищенко посварився з Сердюком за борги і сказав, що вкраде у нього гроші, які той назбирав для ремонту свого автомобіля. У відповідь на це Сердюк повідомив поліцію про висловлений намір Грищенко.

Чи містять дії Грищенка склад злочину? Чи може відповідати за ці дії Грищенко за КК України і якщо так, то за яким правовим підґрунтям?

Варіант 4

Теоретичне завдання

1. Чинність кримінального закону у часі.
2. Казус та його кримінально-правове значення.

Задача. Суддя, постановляючи вирок у кримінальному провадженні по обвинуваченню Третьякова у фіктивному підприємстві, що заподіяло велику матеріальну шкоду (ч. 2 ст. 205 КК України), мотивував його з посиланням на відповідні роз'яснення, що надані в науково-практичному коментарі до КК України. Суддя також вказав у цьому вирокі, що зазначене в науково-практичному коментарі до КК тлумачення поняття “великої матеріальної шкоди”, вжите в ч. 2 ст. 205 КК, є обов'язком для використання всіма працівниками судової системи.

Який вид тлумачення закону про кримінальну відповідальність здійснює суддя при розгляді конкретної справи? Які види тлумачення закону про кримінальну відповідальність є загальнообов'язковими? Чи можна вважати обґрунтованим рішення судді?

Варіант 5

Теоретичне завдання

1. Поняття злочину в кримінальному праві та його ознаки.
2. Кримінальна відповідальність за незакінчений злочин.

Задача. Артеменко, керуючи трактором ДТ-54, трамбував ним кормові соковиті рослини і коренеплоди у силосній ямі. При цьому під час виконання цієї роботи він проявив неухважність і вчинив наїзд на працівника тваринницької ферми Приходька, який заснув після обіду у силосній ямі. Внаслідок наїзду Приходько отримав тяжкі тілесні ушкодження.

Чи є у діях Артеменка склад злочину? Якою формою та видом вини характеризується його поведінка?

Варіант 6

Теоретичне завдання

1. Поняття, ознаки та види складів злочину за кримінальним правом України.
2. Кримінальна відповідальність за готування до злочину.

Задача. У цеху виробничо-відновлювальних робіт станції технічного обслуговування працівник цього підрозділу газозварювальник Марченко розрізав автогеном глушник автомобіля. При цьому різак автогену декілька разів затухав, а кисень продовжував потрапляти у глушник. При черговому запалюванні Марченком різака кисень, що накопичився у глушнику, вибухнув, внаслідок чого автослюсар Бережний отримав смертельну травму.

Визначте суб'єктивну сторону вчиненого Марченком діяння. Обґрунтуйте в чому різниця між злочинною недбалістю і казусом?

Варіант 7

Теоретичне завдання

1. Склад злочину та його відмінність від злочину в кримінальному праві.
2. Помилка у кримінальному праві та її значення.

Задача. Підлісний, тимчасово залишаючи свою дачу, підключав до електромережі напругою 220 вольт дротяну огорожу навколо паркану дачної ділянки, щоб запобігти проникненню на її територію сторонніх осіб. На паркані Підлісний вивішував виготовлені ним об'яви: «Обережно, огорожа під високою напругою. Смертельно».

Під час гри в жмурки до огорожі доторкнувся 6-річний хлопчик, який був смертельно уражений електрострумом. Підлісного було засуджено за умисне вбивство. В апеляційній скарзі захисник поставив питання про перекваліфікацію дій Підлісного, тому що у підсудного до смерті потерпілого відсутня умисна вина.

Дайте аналіз суб'єктивної сторони скоєного злочину. Чим відрізняється непрямий умисел від злочинної самовпевненості?

Варіант 8

Теоретичне завдання

1. Об'єкт злочину, його види та розмежування з предметом злочину.
2. Осудність як ознака суб'єкта злочину.

Задача. Данилов, керуючи автомобілем, проїзжав повз вантажний автомобіль, що зупинився перед нерегульованим пішохідним переходом, яким рухались пішоходи. Будучи зобов'язаний згідно з Правилами дорожнього руху пропустити пішоходів, він проявив неухважність і вчинив на них наїзд, внаслідок чого загинуло дві особи. Вироком суду за ч. 3 ст. 286 КК України Данилову призначено покарання у виді позбавлення волі на строк десять років. Через два роки у Правилах дорожнього руху були внесені зміни, згідно з якими пункт, що стосувався переваги на рух пішоходів у вказаній вище ситуації, було скасовано та віднесено лише на регульовані пішохідні переходи. Тобто дії Данилова втратили ознаки правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху.

Чи вплине вказана ситуація, з огляду на зворотну дію закону в часі, на покарання Данилова?

Варіант 9

Теоретичне завдання

1. Дія кримінального закону у просторі.
2. Предмет злочину та його кримінально-правове значення.

Задача. У нічний час Терновий і Стеценко проникли у відділення комерційного банку з метою заволодіти грошовими коштами. Оскільки у приміщенні банку знаходився охоронець, вони зв'язали його, заткнувши кляпом рота, та зачинили в побутовій кімнаті. Охоронець від недостатності повітря помер.

Яка форма та вид вини вбачаються в діях Тернового і Стеценка щодо смерті охоронця? Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 10

Теоретичне завдання

1. Суб'єкт злочину та його загальна характеристика за КК України.
2. Поняття, види та значення одиничного злочину.

Задача. Баришникову повідомлено про підозру в тому, що він заподіяв тяжкі тілесні ушкодження своєму знайомому Мельнику. Під час досудового розслідування Баришников визнав факт сварки з потерпілим, не заперечував того, що заподіяв йому тяжкі тілесні ушкодження, але просив врахувати, що він не може відповідати за свої дії, оскільки страждає на хронічне психічне захворювання – епілепсію. Проведеною судово-психіатричною експертизою встановлено, що Баришників дійсно страждає епілепсією, проте саме під час вбивства він не перебував у стані епілептичного припадку.

Чи можна визнати Баришнікова неосудним? Розкрийте критерії неосудності.

Варіант 11

Теоретичне завдання

1. Спосіб вчинення злочину.
2. Поняття та ознаки неосудності.

Задача. Дизайнер Яценко виготовив кліше для друкування підроблених грошей номіналом 200 гривень. Після цього він виготовив 10 підроблених купюр, які зберігав у себе на квартирі та демонстрував знайомим, які відвідували його, з метою показати свою майстерність.

Чи містять дії Яценка ознаки складу злочину, передбаченого ст. 199 КК України і чи підлягає він кримінальній відповідальності? Чи є предметом злочину, передбаченого вказаною статтею, обладнання для виготовлення підроблених грошей? Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 12

Теоретичне завдання

1. Кримінальна відповідальність та форми її реалізації.
2. Поняття та значення об'єктивної сторони злочину.

Задача. До детектива Сидоренка, який повертався у нічний час зі служби, підійшли Багнюк і Власенко, які, погрожуючи ножами, стали вимагати у нього гроші, смартфон та дублянку. У відповідь Сидоренко, скориставшись табельною зброєю, вистрілив у Багнюка, заподіявши йому

тілесні ушкодження середньої тяжкості, а Власенко став тікати. Сидоренко, з метою затримання, зробив вслід Власенку постріл, заподіявши останньому тяжкі тілесні ушкодження.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Сидоренка. Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 13

Теоретичне завдання

1. Суспільно небезпечні наслідки злочину, їх види та значення.
2. Поняття вини та її форми.

Задача. Озброєний пістолетом Ткаченко увірвався до відділення комерційного банку, в якому була відсутня охорона, та погрожуючи вбивством став вимагати у касира Полякової, щоб вона відкрила сейф з підготовленими для інкасації грошима. Полякова під погрозою зброї відкрила сейф, а Ткаченко забрав гроші та зник з місця вчинення злочину.

Чи є об'єктивна сторона злочину в поведінці Ткаченка та Полякової? Яке значення має фізичний і психічний примус для вирішення питання про наявність або відсутність діяння як ознаки об'єктивної сторони?

Варіант 14

Теоретичне завдання

1. Класифікація злочинів.
2. Необережність та її види.

Задача. Кондратюк спільно із своїм знайомим Панфіловим розпивали алкогольні напої та грали в карти. Під час гри між ними виникла сварка, яка переросла в бійку. Кондратюк став дорікати Панфілову, що той приховує гральні карти і вдарив його по обличчю. Панфілов наніс Кондратюку удар у відповідь, і під час бійки, що зав'язалася, Кондратюк схопив зі столу кухонний ніж, яким вдарив Панфілова у грудну клітину, від чого той через кілька годин помер.

Яким був мотив вбивства, вчинений Кондратюком? Чи є в діях Кондратюка ознаки необхідної оборони, у зв'язку з якими він може бути звільнений від кримінальної відповідальності?

Варіант 15

Теоретичне завдання

1. Елементи та ознаки складу злочину.
2. Мотив та мета злочину. Їх вплив на кримінальну відповідальність.

Задача. Кучеренко, працівник правоохоронного органу, виконував під прикриттям спеціальне завдання з попередження та розкриття злочинної діяльності організованої групи, яка тривалий час вчиняла тяжкі корисливі та насильницькі злочини. Перебуваючи у складі цієї групи, Кучеренко одного разу був вимушений умисно спричинити смерть іншій особі.

Чи є поведінка Кучеренка злочинною? Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 16

Теоретичне завдання

1. Місце вчинення злочину.
2. Складна форма вини.

Задача. Федірко, який працював тренером з плавання в басейні «Олімп», дав завдання групі новачків спускатися до басейну. В цей час у нього задзвонив телефон і він попросив свого колегу – тренера, який також проводив заняття з молодшою групою, подивитись декілька хвилин за його групою, а сам вийшов з приміщення басейну для телефонної розмови. Раптом діти стали кликати на допомогу. Кинувшись у воду, Федірко, який убіг до басейну, підняв з дна басейна хлопчика. Після надання першої допомоги дитину було доставлено до лікарні, однак врятувати її не вдалося.

Чи повинен Федірко нести кримінальну відповідальність за смерть дитини? Ознайомтесь зі ст. 137 КК. Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 17

Теоретичне завдання

1. Час вчинення злочину.
2. Необхідна оборона.

Задача: Стеценко, самотня стара жінка, знаючи достовірно про свою невиліковну хворобу (рак нирок), звернулася до знайомої медичної сестри Ларіонової з проханням допомогти їй без особливих страждань піти з життя. Ларіонова, враховуючи прохання тяжкохворої людини та її згоду на позбавлення життя, погодилась і ввела в організм Стеценко препарат, що спричинив її смерть.

Чи є згода потерпілого обставиною, що виключає злочинність діяння? Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 18

Теоретичне завдання

1. Поняття та значення фізичного або психічного примусу для притягнення особи, яка його зазнала, до кримінальної відповідальності.
2. Обмежена осудність.

Задача. Щербина, керуючи автомобілем «Фольксваген», поспішаючи на літак до аеропорту, рухався відкритою ділянкою шосе. Побачивши попереду біля дороги 6-ти річну дитину, яка гралася на узбіччі без догляду дорослих. Щербина продовжив рух, але дівчинка несподівано стала перебігати його смугу руху. Він загальмував, але збив її, заподіявши тяжкі тілесні ушкодження. За висновком автотехнічного експерта, якби Щербина вчасно, з моменту, коли вперше побачив малолітню дитину біля дороги, рухався більш обережно, він мав би технічну можливість запобігти вказаним наслідкам.

Визначте суб'єктивну сторону вчиненого Щербиною діяння. Яким в цілому є вчинений ним злочин: умисним чи необережним?

Варіант 19

Теоретичне завдання

1. Обстановка вчинення злочину.
2. Необережна форма вини та її види.

Задача. Козаченко побачив, що з уклону дороги котиться самоскид без водія, і при цьому автомобіль прямує на гурт людей, які знаходились на автобусній зупинці і не бачили небезпеки, що виникла. Козаченко вскочив у чужий легковик, який стояв поряд з ним на дорозі, і перегорював ним шлях самоскиду, який, рухаючись, розбив легковик, але зупинився.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Козаченка. Відповідь обґрунтуйте.

Варіант 20

Теоретичне завдання

1. Умисел та його види.
2. Крайня необхідність.

Задача. Власник дачного будинку Борисенко встановив у приміщенні дачі саморобний капкан, а над входними дверима спорудив пристрій, який при несанкціонованому їх відкритті, обумовлював падіння з висоти важкої колоди. При черговому відвідуванні дачі Борисенко знайшов у її приміщенні Тимченка, який був травмований засобами захисту, встановленими на дачі, при спробі вчинити крадіжку. Як з'ясувалося, Тимченко отримав тяжкі тілесні ушкодження.

Чи має нести відповідальність Борисенко? Відповідь обґрунтуйте.

Додаток 2
до робочої програми кредитного модуля
«Кримінальне право (Загальна частина)»

**Питання до модульної контрольної роботи,
яка виконується студентами після завершення вивчення
Розділу 1 «Загальні положення у кримінальному праві»**

1. Кримінальне право як галузь права.
2. Система та ознаки кримінального права.
3. Наука кримінального права.
4. Джерела кримінального права.
5. Завдання кримінального права.
6. Функції кримінального права.
7. Принципи кримінального права.
8. Поняття закону про кримінальну відповідальність, його ознаки та значення.
9. Структура Кримінального кодексу України.
10. Види кримінально-правових норм та їх структура.
11. Тлумачення закону про кримінальну відповідальність: поняття, види та значення.
12. Чинність закону про кримінальну відповідальність у часі.
13. Час вчинення злочину у кримінальному законодавстві.
14. Зворотна дія закону про кримінальну відповідальність у часі.
15. Поняття та дія проміжного закону.
16. Чинність закону про кримінальну відповідальність у просторі.
17. Територіальний принцип дії кримінального закону.
18. Принцип громадянства у дії кримінального закону.
19. Космополітичний (універсальний) принцип дії кримінального закону.
20. Реальний принцип дії кримінального закону.
21. Екстрадиція та її кримінально-правове значення.
22. Кримінальна відповідальність як вид юридичної відповідальності.
23. Кримінально-правові відносини та їх зміст.
24. Форми реалізації кримінальної відповідальності.
25. Кримінальна відповідальність і кримінальне покарання.
26. Юридичні підстави кримінальної відповідальності.
27. Визначення поняття злочину та їх сутність. Поняття злочину в чинному КК України.
28. Ознаки злочину та їх характеристика.
29. Поняття суспільної небезпечності злочину, її ступінь та характер.
30. Поняття протиправності злочину та її значення.
31. Місце злочину в системі правопорушень. Поняття кримінального правопорушення та кримінального проступку.
32. Класифікація злочинів залежно від ступеня тяжкості.

Питання до модульної контрольної роботи,

**яка виконується студентами після завершення вивчення
Розділу 2 «Склад злочину: елементи і ознаки.
Обставини, що виключають злочинність діяння»**

1. Поняття складу злочину та його значення.
2. Співвідношення понять злочину і складу злочину.
3. Елементи складу злочину, їх зміст.
4. Ознаки складу злочину.
5. Види складів злочину в теорії кримінального права.
6. Склад злочину та кваліфікація злочину.
7. Поняття об'єкта злочину та його значення.
8. Класифікація (види) об'єктів злочину.
9. Предмет злочину, його поняття та значення. Відмінність предмета злочину від об'єкта злочину.
10. Поняття потерпілого від злочину та його кримінально-правове значення.
11. Поняття об'єктивної сторони складу злочину.
12. Обов'язкові та факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину.
13. Поняття та ознаки дії у кримінальному праві.
14. Поняття та ознаки бездіяльності. Нездоланна сила, фізичний і психічний примус та їх значення для вирішення питання про кримінальну відповідальність за суспільно небезпечне діяння.
15. Поняття суспільно небезпечних наслідків, їх види та значення у кримінальному праві.
16. Злочини з матеріальними, формальними та усіченими складами.
17. Причинний зв'язок у кримінальному праві, його ознаки та значення.
18. Види причинного зв'язку.
19. Факультативні ознаки об'єктивної сторони складу злочину.
20. Поняття суб'єкта злочину в кримінальному праві. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єкта злочину.
21. Загальний і спеціальний суб'єкт злочину в кримінальному праві.
22. Ознаки та види спеціального суб'єкта, його значення для кваліфікації злочину.
23. Суб'єкт злочину та особа злочинця.
24. Вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність при вчиненні злочину.
25. Підстави зниження віку кримінальної відповідальності.
26. Поняття осудності та її значення.
27. Поняття та критерії неосудності.
28. Медичний (біологічний) критерій неосудності.
29. Юридичний (психологічний) критерій неосудності.
30. Обмежена осудність та її кримінально-правове значення.
31. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у стані сп'яніння внаслідок вживання алкоголю, наркотичних засобів або інших одурманюючих речовин.

32. Поняття суб'єктивної сторони злочину та її значення. Обов'язкові та факультативні ознаки суб'єктивної сторони.
33. Поняття вини в кримінальному праві.
34. Форми вини, їх значення для кваліфікації злочину та призначення покарання.
35. Умисел та його види.
36. Прямий умисел та його зміст.
37. Непрямий умисел та його зміст.
38. Відмінність прямого умислу від непрямого.
39. Спеціальні види умислу, їх характеристика та значення.
40. Мотив як ознака суб'єктивної сторони складу злочину.
41. Мета як ознака суб'єктивної сторони складу злочину.
42. Емоційний стан як ознака суб'єктивної сторони складу злочину.
43. Злочинна самовпевненість: поняття, інтелектуальні та вольові ознаки.
44. Відмінність злочинної самовпевненості від непрямого умислу.
45. Злочинна недбалість та її критерії.
46. Випадок (казус), його відмежування від злочинної недбалості.
47. Подвійна, складна (змішана) форма вини та її значення для кваліфікації злочину.
48. Поняття помилки в кримінальному праві та її вплив на форму вини і кримінальну відповідальність.
49. Юридична помилка, її види та значення.
50. Фактична помилка, її види та значення.
51. Поняття й види стадій вчинення злочину за чинним законодавством.
52. Готування до злочину, його поняття, об'єктивні й суб'єктивні ознаки.
53. Відмежування готування до злочину від виявлення умислу.
54. Замах на злочин, його поняття, ознаки та види.
55. Поняття закінченого злочину та його види.
56. Підстави кримінальної відповідальності за готування та замах на злочин.
57. Добровільна відмова при незакінченому злочині, її поняття та ознаки.
58. Дійове каяття у вчиненні злочину. Його відмінність від добровільної відмови від доведення злочину до кінця.

**Питання до модульної контрольної роботи,
яка виконується студентами після завершення вивчення
Розділу 3 «Співучасть у злочині. Повторність, сукупність та рецидив
злочинів. Обставини, що виключають злочинність діяння
та звільнення від кримінальної відповідальності»**

1. Поняття і значення співучасті у злочині, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки.
2. Види співучасників та їх характеристика.
3. Причетність до злочину, її види. Відмежування причетності від співучасті.
4. Форми співучасті за кримінальним правом.

5. Підстави та межі відповідальності співучасників.
6. Відповідальність та кваліфікація дій співучасників при різних формах співучасті.
7. Спеціальні питання відповідальності співучасників. Посереднє виконавство.
8. Співучасть у злочині зі спеціальним суб'єктом.
9. Провокація злочину.
10. Експрес виконавця, його види.
11. Добровільна відмова співучасників та її особливості.
12. Поняття множини злочинів.
13. Одиничний злочин як структурний елемент множини злочинів. Види одиничних злочинів.
14. Поняття повторності та її види.
15. Значення повторності для кваліфікації злочину та призначення покарання.
16. Сукупність злочинів та її ознаки. Види сукупності злочинів.
17. Відмежування сукупності від конкуренції норм.
18. Рецидив злочину, його ознаки та види.
19. Поняття й види обставин, що виключають злочинність діяння.
20. Поняття необхідної оборони та умови її правомірності.
21. Перевищення меж (експрес) необхідної оборони, його поняття та ознаки.
22. Уявна оборона. Диференціація відповідальності при уявній обороні.
23. Затримання особи, що вчинила злочин. Відповідальність за заподіяння шкоди, що не була необхідною для її затримання.
24. Підстави та ознаки крайньої необхідності.
25. Відмінність крайньої необхідності від необхідної оборони й затримання особи, що вчинила злочин.
26. Фізичний або психічний примус.
27. Виконання наказу або розпорядження. Поняття, зміст та правове значення цих обставин.
28. Діяння, пов'язане з ризиком.
29. Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації. Умови звільнення від відповідальності за вимушене заподіяння шкоди.
30. Поняття та значення звільнення від кримінальної відповідальності. Правові підстави та порядок такого звільнення.
31. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям. Поняття, умови, правові наслідки.
32. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Умови такого звільнення.
33. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки. Умови та строки поручительства.
34. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.

**Питання до модульної контрольної роботи,
яка виконується студентами після завершення вивчення
Розділу 4 «Покарання та інші заходи кримінально-правового впливу
у кримінальному праві. Судимість»**

1. Поняття та ознаки покарання. Відмінність від інших заходів державно-правового та громадського впливу.
2. Мета покарання. Питання про мету покарання в історії кримінального законодавства України та в науці кримінального права.
3. Поняття, ознаки та значення системи покарань.
4. Класифікація (види) покарань.
5. Штраф як вид покарання, його розміри та порядок призначення як основного, так і додаткового.
6. Позбавлення військових, спеціальних звань, рангу або кваліфікаційного класу.
7. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Підстави, порядок та строки призначення цього виду покарання.
8. Поняття та зміст громадських робіт. Строки й порядок їх застосування.
9. Виправні роботи без позбавлення волі.
10. Конфіскація майна як вид покарання.
11. Поняття й зміст арешту, строки й порядок його застосування.
12. Обмеження волі. Направлення військовослужбовців, які вчинили злочин, у дисциплінарний батальйон.
13. Поняття, види та строки позбавлення волі.
14. Довічне позбавлення волі.
15. Загальні засади призначення покарання за кримінальним правом України.
16. Характеристика, види та значення для призначення покарання обставин, що пом'якшують і обтяжують покарання.
17. Призначення покарання за незакінчений злочин та злочин, вчинений у співучасті.
18. Підстави та порядок призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
19. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
20. Призначення покарання за сукупністю вироків.
21. Відмінність правил призначення покарання за сукупністю злочинів та сукупністю вироків.
22. Поняття та види звільнення від покарання та його відбування.
23. Звільнення від покарання особи, яка перестала бути суспільно небезпечною.
24. Звільнення від покарання за діяння, караність яких усунута законом.
25. Звільнення від відбування покарання з випробуванням.
26. Давність виконання обвинувального вироку.
27. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання: поняття та значення.

28. Заміна не відбутої частини покарання більш м'яким.
29. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.
30. Звільнення від відбування покарання за хворобою.
31. Звільнення від покарання на підставі амністії або акта про помилування.
32. Поняття та значення судимості.
33. Погашення судимості. Обчислення строків погашення судимості.
34. Зняття судимості. Відмінність зняття судимості від погашення судимості.
35. Обмежувальні заходи в кримінальному праві.
36. Поняття інших заходів кримінально-правового характеру.
37. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру.
38. Види примусових заходів медичного характеру та критерії їх призначення.
39. Примусове лікування осіб, які вчинили злочини та мають хворобу, що становить небезпеку для життя інших осіб.
40. Спеціальна конфіскація та випадки її застосування.
41. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
42. Підстави для застосування заходів кримінально-правового впливу до юридичних осіб, види таких осіб та заходів щодо них.
43. Особливості призначення покарання неповнолітнім.
44. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх.
45. Призначення позбавлення волі неповнолітнім: строки позбавлення волі.
46. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
47. Види примусових заходів виховного характеру.
48. Погашення та зняття судимості щодо неповнолітніх.

Додаток 3

до робочої програми кредитного модуля
«Кримінальне право (Загальна частина)»

ПОЛОЖЕННЯ

**про рейтингову систему оцінювання (PCO) успішності студентів
за денною формою навчання з кредитного модуля «Кримінальне право
(Загальна частина)» для спеціальності 081 «Право»
факультету соціології і права**

Третій семестр

Розподіл навчального часу за видами занять і завдань з дисципліни згідно з робочим навчальним планом.

Семестр	Навчальний час		Розподіл навчальних годин			Контрольні заходи		
	Кредити	Академ. години	Лекції	Семінари	СРС	МКР	Реферат	Семестр. атестація
3	4	120	36	36	48	1	-	залік

Рейтинг студента з кредитного модуля «Кримінальне право (Загальна частина)» складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді, вирішення задач та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на шести семінарських заняттях (із розрахунку, що на кожному семінарському занятті бере активну участь (оцінюються) у середньому 10 студентів (при чисельності групи 30 осіб – $18 \text{ сз} \cdot 10 \text{ ст.} / 30 = 6$ відповідей);

2) виконання модульної контрольної роботи (МКР), що складається з двох частин (двогодинна МКР поділена на дві одногодинні контрольні роботи);

3) виконання восьми експрес-контрольних робіт.

Розмір шкали PCO дорівнює 100 балам. Сума вагових балів кредитного модуля, семестрова атестація з якого передбачена у вигляді заліку, має дорівнювати розміру шкали PCO ($R = 100$).

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання**Семінарське заняття:**

Ваговий бал – 7 ($r_c = 7$). Максимальна кількість балів за шість відповідей на семінарських заняттях дорівнює 42 балам.

Критерії оцінювання відповідей:

- творче розкриття одного з питань, вільне володіння матеріалом – 7 балів;
- глибоке розкриття одного з питань дискусії – 6 балів;
- активна участь у роботі семінару – 5 балів.

Модульна контрольна робота:

Ваговий бал – 13 ($r_{\text{мкр}} = 13$). Максимальна кількість балів за дві контрольні роботи дорівнює 26 балам.

Виконання МКР полягає у письмовій відповіді на одне теоретичне запитання, одне практичне завдання (задача) та вирішенні блоку тестів із 15 контрольних запитань.

Критерії оцінювання:

Теоретичне запитання оцінюється у 4 бали.

Система оцінювання теоретичного запитання:

- повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 4 бали;
- достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації або незначні неточності) – 3 бали;
- неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації та деякі помилки) – 2 бали;
- незадовільна відповідь – 0 балів.

Практичне завдання (задача) оцінюється у 4 бали.

Система оцінювання практичного завдання (задача):

- повне безпомилкове розв'язування завдання – 4 бали;
- повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 3 бали;
- завдання виконане з певними недоліками – 2 бали;
- завдання не виконано – 0 балів.

Блок тестів із 15 контрольних запитань оцінюється у 5 балів.

Система оцінювання вирішення тестових завдань:

- 15-14 правильних відповідей – 5 балів;
- 13-12 правильних відповідей – 4 бали;
- 11-10 правильних відповідей – 3 бали;
- 9 і менше правильних відповідей – 0 балів.

Експрес-контроль:

Ваговий бал – 4 ($r_{ек} = 4$). Максимальна кількість балів за вісім експрес-контрольних робіт дорівнює 32 балам.

Експрес-контроль проводиться шляхом вирішення блоків тестів із 10 контрольних запитань.

Критерії оцінювання:

- 10 правильних відповідей – 4 бали;
- 9 правильних відповідей – 3 бали;
- 8-7 правильних відповідей – 2 бали;
- 6 і менше правильних відповідей – 0 балів.

Заохочувальні бали (r_s) нараховуються за:

- повідомлення на семінарському занятті за результатами опрацювання додаткової відповідної літератури – 2 бали;
- участь у факультетській або університетській олімпіаді – 3 бали;
- написання опублікованих тез на наукових конференціях, семінарах, симпозіумах та круглих столах – до 10 балів;
- підготовка рефератів та оглядів наукових праць – до 10 балів.

Одному або двом кращим студентам на кожному семінарському занятті можуть додаватися 1-2 заохочувальних бали.

Викладач може в кінці семестру додати до рейтингу 1-2 бали за надзвичайну активність, за повний конспект лекцій, за 100 % відвідування тощо.

Сума заохочувальних балів не має перевищувати 0,1 R.

Умови проведення проміжної атестації:

Атестація з кредитного модуля проводиться шляхом визначення поточного рейтингу студента на час атестації.

Умовою позитивної атестації є значення поточного рейтингу студента не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час атестації. В іншому випадку студент вважається не атестованим.

Для отримання позитивного результату з першої проміжної атестації (8 тижень) студент має отримати не менше, ніж 19 балів (за умови, якщо на початок 8 тижня згідно з календарним планом контрольних заходів “ідеальний” студент має отримати 39 балів).

Для отримання позитивного результату з другої проміжної атестації (14 тижень) студент має отримати не менше, ніж 34 бали (за умови, якщо на початок 14 тижня згідно з календарним планом контрольних заходів “ідеальний” студент має отримати 69 балів).

Проведення заліку:

Рейтинг студента формується як сума всіх вагових балів, а також заохочувальних балів.

$$R = r_c + r_{\text{мкр}} + r_{\text{ек}} + r_s = 100$$

Необхідною умовою допуску до заліку є рейтинг не менше 30 балів, а також позитивні оцінки з виконання модульних контрольних робіт.

Для отримання заліку з кредитного модуля «автоматом» потрібно мати рейтинг не менше 60 балів.

Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менше 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу. Попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Завдання контрольної роботи складається з письмової відповіді на одне теоретичне запитання і вирішення блоку тестів із 20 контрольних запитань.

Критерії оцінювання:

Теоретичне запитання оцінюється у 30 балів.

Система оцінювання теоретичного запитання:

- повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 30-26 балів;
- достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації або незначні неточності) – 25-21 бал;
- неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації та деякі помилки) – 20-15 балів;
- незадовільна відповідь – 0 балів.

Блок тестів із 20 контрольних запитань оцінюється у 70 балів.

Система оцінювання вирішення тестових завдань:

- 20 правильних відповідей – 70 балів;
- 19-18 правильних відповідей – 65 балів;
- 17-16 правильних відповідей – 55 балів;
- 15-14 правильних відповідей – 45 балів;

– 13 і менше правильних відповідей – 0 балів.

Підсумкова оцінка за залік складається із суми балів за виконання всіх завдань.

Переведення значення рейтингових оцінок до залікової оцінки здійснюється відповідно до таблиці:

Бали: Автомат: семінарські заняття + МКР + експрес-контроль або Залік: Залікова контрольна робота	Оцінка
95 – 100	Відмінно
85 – 94	Дуже добре
75 – 84	Добре
65 – 74	Задовільно
60 – 64	Достатньо
Менш ніж 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущено

Четвертий семестр

Розподіл навчального часу за видами занять і завдань з дисципліни згідно з робочим навчальним планом.

Семестр	Навчальний час		Розподіл навчальних годин			Контрольні заходи		
	Кредити	Академ. години	Лекції	Семінари	СРС	МКР	Реферат	Семестр. атестація
4	4	120	36	36	48	1	-	письмовий екзамен

Рейтинг студента з кредитного модуля «Кримінальне право (Загальна частина)» складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді, вирішення задач та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на шести семінарських заняттях (із розрахунку, що на кожному семінарському занятті бере активну участь (оцінюються) у середньому 10 студентів (при чисельності групи 30 осіб – $18 \text{ ст.} / 30 = 6$ відповідей);

2) виконання модульної контрольної роботи (МКР), що складається з двох частин (двогодинна МКР поділена на дві одногодинні контрольні роботи);

3) виконання п'яти експрес-контрольних робіт;

4) відповідь на екзамені.

Розмір (R) шкали PCO з кредитного модуля формується як сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру R_C та вагового балу з екзамену R_E .

$$R = R_C + R_E = 50 + 50 = 100$$

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання

Семінарське заняття:

Ваговий бал – 4 ($r_c = 4$). Максимальна кількість балів за шість відповідей на семінарських заняттях дорівнює 24 балам.

Критерії оцінювання відповідей:

- творче розкриття одного з питань, вільне володіння матеріалом – 4 бали;
- глибоке розкриття одного з питань дискусії – 3 бали;
- активна участь у роботі семінару – 2 бали;
- пасивна робота – 0 балів.

Модульна контрольна робота:

Ваговий бал – 8 ($r_{мкр} = 8$). Максимальна кількість балів за дві контрольні роботи дорівнює 16 балам.

Виконання МКР полягає у письмовій відповіді на одне теоретичне запитання, одне практичне завдання (задача) та вирішенні блоку тестів із 15 контрольних запитань.

Критерії оцінювання:

Теоретичне запитання оцінюється у 2 бали.

Система оцінювання теоретичного запитання:

- повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації) – 2 бали;
- неповна відповідь (не менше 60 % потрібної інформації) та незначні помилки – 1 бал;
- незадовільна відповідь – 0 балів.

Практичне завдання (задача) оцінюється у 2 бали.

Система оцінювання практичного завдання (задача):

- повне безпомилкове розв'язування завдання – 2 бали;
- повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 1 бал;
- завдання не виконано – 0 балів.

Блок тестів із 15 контрольних запитань оцінюється у 4 бали.

Система оцінювання вирішення тестових завдань:

- 15-14 правильних відповідей – 4 бали;
- 13-12 правильних відповідей – 3 бали;
- 11-10 правильних відповідей – 2 бали;
- 9 і менше правильних відповідей – 0 балів.

Експрес-контроль:

Ваговий бал – 2 ($r_{ек} = 2$). Максимальна кількість балів за п'ять експрес-контрольних робіт дорівнює 10 балам.

Експрес-контроль проводиться шляхом вирішення блоків тестів із 10 контрольних запитань.

Критерії оцінювання:

- 10-9 правильних відповідей – 2 бали;
- 8-7 правильних відповідей – 1 бал;
- 6 і менше правильних відповідей – 0 балів.

Заохочувальні бали (r_s) нараховуються за:

- повідомлення на семінарському занятті за результатами опрацювання додаткової відповідної літератури – 2 бали;
- участь у факультетській або університетській олімпіаді – 3 бали;
- написання опублікованих тез на наукових конференціях, семінарах, симпозіумах та круглих столах – до 5 балів;
- підготовка рефератів та оглядів наукових праць – до 5 балів.

Одному або двом кращим студентам на кожному семінарському занятті можуть додаватися 1-2 заохочувальних бали.

Викладач може в кінці семестру додати до рейтингу 1-2 бали за надзвичайну активність, за повний конспект лекцій, за 100 % відвідування тощо.

Сума заохочувальних балів не має перевищувати 0,1 R_c .

Максимальна сума балів (R_c) складає 50.

$$R_c = r_c + r_{\text{мкр}} + r_{\text{ек}} + r_s = 50$$

Умови проведення проміжної атестації:

Атестація з кредитного модуля проводиться шляхом визначення поточного рейтингу студента на час атестації.

Умовою позитивної атестації є значення поточного рейтингу студента не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час атестації. В іншому випадку студент вважається не атестованим.

Для отримання позитивного результату з першої проміжної атестації (8 тижень) студент має отримати не менше, ніж 10 балів (за умови, якщо на початок 8 тижня згідно з календарним планом контрольних заходів “ідеальний” студент має отримати 20 балів).

Для отримання позитивного результату з другої проміжної атестації (14 тижень) студент має отримати не менше, ніж 16 балів (за умови, якщо на початок 14 тижня згідно з календарним планом контрольних заходів “ідеальний” студент має отримати 32 бали).

Відповідь на екзамені:

Необхідною умовою допуску до екзамену є попередній рейтинг з кредитного модуля не менше 25 балів, а також позитивні оцінки з виконання модульних контрольних робіт.

Складова екзаменаційного контролю дорівнює 50 балам.

На екзамені студенти виконують письмову контрольну роботу. Екзаменаційний білет складається з трьох завдань різного рівня складності:

одне теоретичне питання, одне практичне завдання (задача) і блок тестів з 45 контрольних запитань.

Критерії оцінювання:

Теоретичне питання оцінюється у 10 балів.

Система оцінювання теоретичного запитання:

- повна відповідь (не менше 90 % потрібної інформації) – 10-9 балів;
- достатньо повна відповідь (не менше 75 % потрібної інформації, або незначні неточності) – 8 балів;
- неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 7 балів;
- незадовільна відповідь – 0 балів.

Практичне завдання (задача) оцінюється у 10 балів.

Система оцінювання практичного завдання:

- повне безпомилкове розв'язування завдання – 10-9 балів;
- повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 8 балів;
- завдання виконане з певними недоліками – 7 балів;
- завдання не виконано – 0 балів.

Блок тестів із 45 контрольних запитань оцінюється у 30 балів.

Система оцінювання вирішення тестових завдань:

- 45-43 правильних відповідей – 30 балів;
- 42-39 правильних відповідей – 25 балів;
- 38-34 правильних відповідей – 21 бал;
- 33 і менше правильних відповідей – 0 балів.

Підсумкова оцінка за екзамен складається із суми балів за виконання всіх завдань.

Сума стартових балів і балів за екзаменаційну контрольну роботу переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали: семінарські заняття + МКР + експрес-контроль + екзаменаційна контрольна робота	Оцінка
95 – 100	Відмінно
85 – 94	Дуже добре
75 – 84	Добре
65 – 74	Задовільно
60 – 64	Достатньо
Менш ніж 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущено

Склав: професор Володимир МИСЛИВИЙ _____
(підпис)

Ухвалено на засіданні кафедри публічного права

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

В. о. завідувача кафедри _____ Дарія МАРІЦ
(підпис)